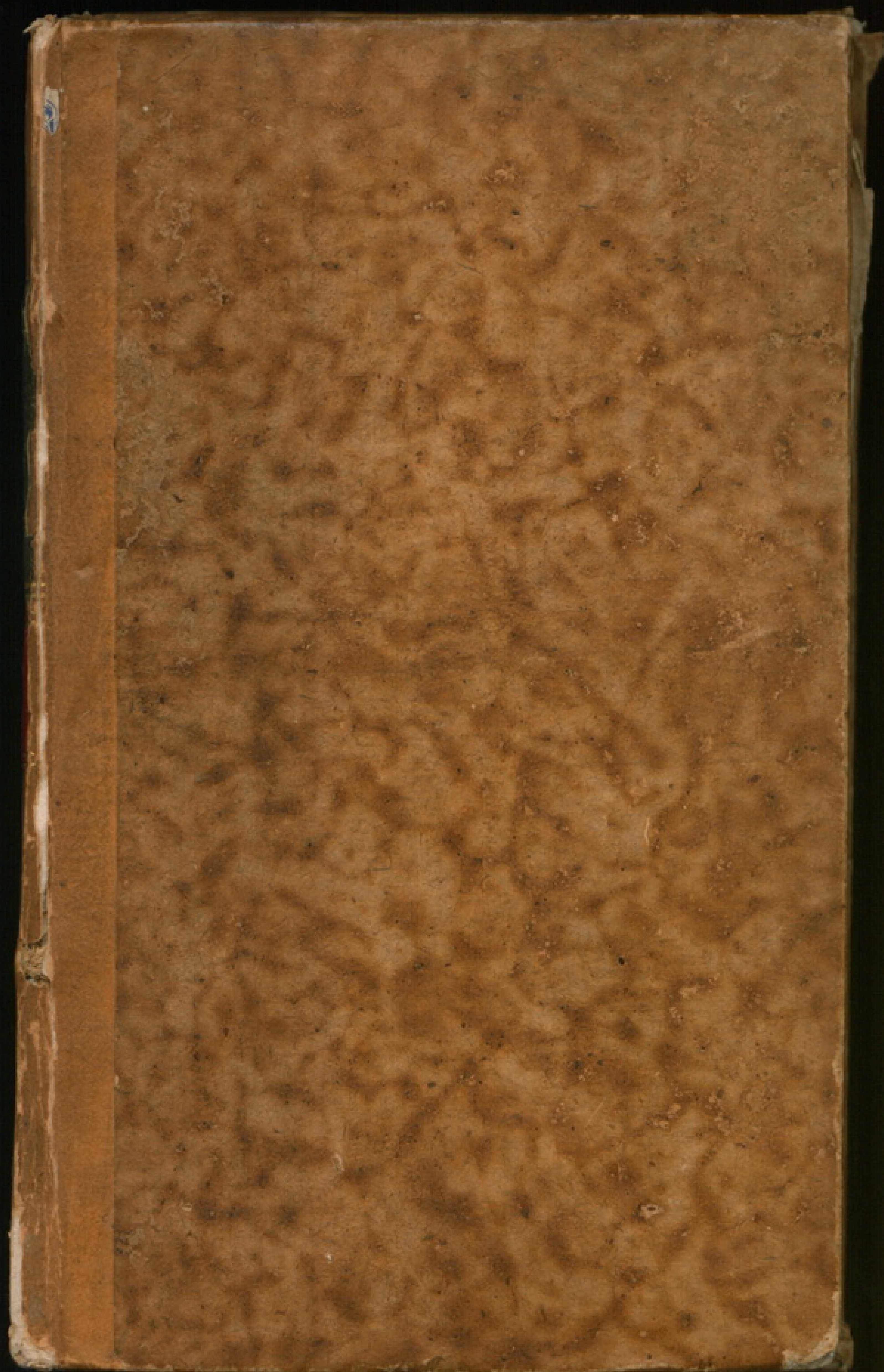

9/zer Bd

5

8—

par

Collat. cplt
in 4 Kpf

6 mk 60 pf

1

RELIGIOSÆ
KIIOUIENSIUM
CRYPTÆ
in quibus
LABYRINTUM
et in eo corpore He
roumatqe Divorum
Roxolanorum ex no
mine ad oculum
demonstrat
M. IOHANNES HER
BINIUS
Regiomonti
Sumptibus Martini
Hallervordi Bibl: 1675

RELIGIOSÆ KIJOVIENSES CRYPTÆ,

Sive

KIJOVIA SUBTERRANEA:

In quibus

LABYRINTHUS SUB TERRA,

Et in eo emortua, à sexcentis annis, Divorum atque Heroum Græco-Ruthenorum, & nec dum corrupta, corpora,

ex nomine atque ad oculum, è ΠΑΤΕΡΙΚΩ *Sclavonico detegit.*

M. JOHANNES HERBINIUS.

JENÆ,

Impensis MARTINI HALLERVORDI.

Literis JOHANNIS NISII.

ANNO M. DC. LXXV.

Illustrissimo, ac Celsissimo
Principi ac Domino
DN. ERNESTO BOGUSLAO,
CROJI ET ARESCOTI DUCI; S.R. Imperii Principi, Marchioni Hauræi, Comiti in Fonteney, Bayon & Dompmartin / Neogardiæ item & Massoviæ &c. Nec non Potentissimi Electoris Brandenburgensis in Ducatu Prussiæ, & per Pomeraniam citeriorem Gubernatori Generali &c.

Domino meo clementissimo:

NEC NON

Serenissimi ac Potentissimi Electoris Brandenburgici Consiliariis supremis, Ducatumq; Prussiæ Regentibus eminentissimis ac Generosissimis,

DN. JOHANNI ERNESTO à Wallenrodt / Supremo Aulæ Provincialis Magistro,
in Pachellen / Predelwitz / Altstadt / König-See / Jrgelauken &c. Domino Hæreditario:

)(DN.

DN. ALBERTO à Kalnein/ Burggravio Supremo in Mulſehnen/ Loſchen & Lindenaw/&c. Domino Hæreditario:

DN. JOHANNI DIETERICO à Tettaw/ Cancellario & Supremo Tribunalis Præſidi, in Wicken/ Schönbruch/ Doben & Arnaw &c. Domino Hæreditario:

DN. GEORGIO ABELI à Tettaw/ Supremo Mareſchallo, in Warinen/ Baudels/ Sießlak &c. Domino Hæreditario:

item:

Nobiliſſimo, & Magnifico Viro

DN. JOHANNI REICHARDO Fehren/ Sereniſſimi Electoris Brandenburgici à Conſiliis, & Illuſtriſſimæ Principis Radzivviliæ ab intimis &c.

&

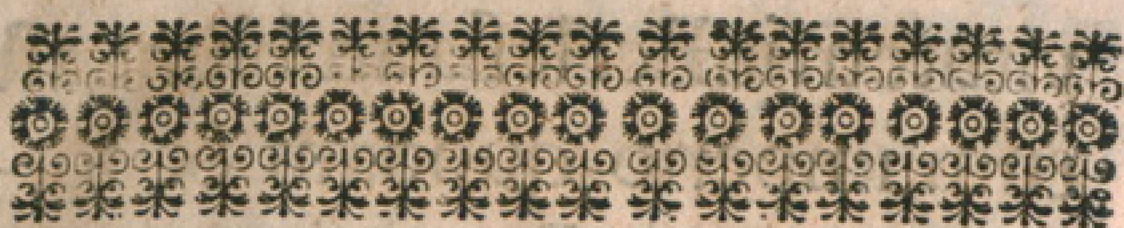
Nobiliſſimo, Ampliſſimo & Juris Conſultiſſimo

DN. JOHANNI Rejer/ Illuſtriſſimæ Principis Radzivviliæ à Secretis & Rationibus &c.

Dominis, Patronis & Promotoribus Evangelii gratioſiſſimis & obſervandis

Gratiam, pacem & omnimodam in arduis rebus proſperitatem à DOMINO IESU!

Celſiſſime Princeps, Illuſtres ac Generoſi Domini, & Magnifici VIRI.

SI verè quidam priſcorum Philoſophorum effatus eſt, *in Sapientiæ ſtudiis nihil agere, & nihil eſſe*, idem eſſe; certè ſanctiſſimum DEI Oraculum erit: In Regno DEI eſſe, & CHRISTO non ſervire eſt, aut agere aſinũ, aut bruto eſſe deteriorem *Eſa.1.v.3.* tandemq; nihil eſſe omninò, niſi ſervum nequam, in priſtinum tenebrarũ, ut ibi duplo vapulet, præcipitandum. *Luc.12.v.47.* Sanè regnare omnes in regno DEI deſiderant: nec pauciores etiam ſer-

vitutem in Ecclesia ambiunt, ast cum imperio quodam & fortuna lautiore. Paucissimi amore divino flagrantes, etiam in adversis rebus, JESU pauperi ultro, seriò & bona fide constanterque famulantur. Cum itaque DOMINUS & Pontifex noster T.O.M. JESUS CHRISTUS me servorum suorum ultimum & indignissimum, in censu Ministerii tenuioris reputaverit, nunc autem, admirando suo beneplacito, etiam exulare jubeat cum illis, qui *euntes semen pretiosum in lachrymis disserunt tamen*; *Psal.*126. ne in otio exilii otiosus essem omnino, de abditis sub terra Græco-Ruthe-

norum

norum rebus, ad majorem Dei gloriam & Eccleſiæ Christi incremētum, tradere quædam conſtitui. Peregrini ſumus in Roxolania Germani, & Roxolani, (ſive vulgari appellatione Ruſſolani) cum ſuo Boryſtene apud nos peregrinantur. Et quotusquisque eſt, cui illam, famâ tum integrâ, tum juſto auctiore celebratam in Orbe, inque ripa Boryſthenis ſitam, urbem KIJOVIAM adire, per continua ibidem Coſaccorum cum Tartaris certamina hactenus licuit. Quis Trojæ veſtigia non luſtraret lubens? Quis Priamos, Hectoras, Achilles, Ajaces, alioſque Dardanorum æ-

què ac Archivorum Heroas, etiam maxima ſumptuum jacturâ, ad Boryſtenem ſpectatum non iret peregrè? Horum enim corpora in Cryptis Kijovienſibꝰ extare adhuc incorrupta, mendax, & impudens quidem, in Germania fama rudioribus perſvadere, adeoqúe fide ſub leſta imponere non dubitavit. Quâ vanitate excitatus ego, cum mihi, Miniſterii Evangelici partibus in Saxonica Eccleſia Vilnæ defungenti, multa privatim cum venerabili Patre Græco-Ruheno, Ordinis S. Baſilii Vilnæ ad Spiritū S. Abbate, DN. MARTINIANO WOLOSZOWICZ, conſvetudo fre-

quens-

quensque familiaritas; cum Eminentissimo verò Archimandrita Kijoviensi DN. INNOCENTIO GIZIEL literarium etiam intercederet commercium; & lingvæ Sclavonicæ eruditionem haud mediocrem nactus hac occasione sum, & rituū Græco-Ruthenorum in Ecclesiis ipsorum usu receptorū spectandi subinde facta est mihi copia; eaque ex Viris illis humanissimis de Kijovia cognovi atq; didici, quæ & mendacem in Germania famam conficiant penitus, & Lectorem pium de multis Borystenidarum rebus erudiant nonnihil, moneantque.

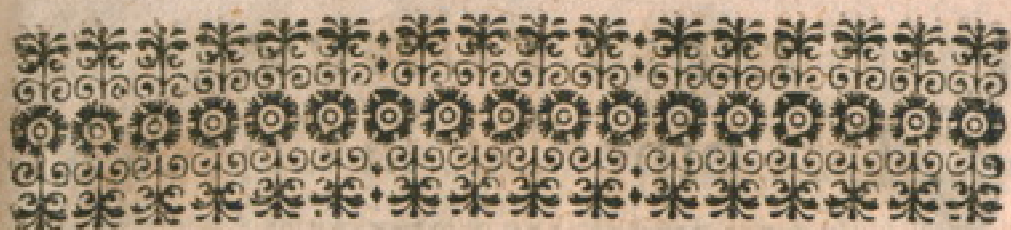
Tuo verò excelso Numini, Heros & Dux Celsissime Domine mi Clementissime, nec non magnis Vestris Nominibus, Generosissimi Prussiæ Magnates, Domini & Patroni mei gratiosissimi, libellus iste nunc supplicet, ut, Ducali autoritate magnificoq;

Vestro

Vestro patrocinio tuto prodire in lucem, extareque publicè sibi liceat. Oro autem veris gemitibus FILIUM DEI, ut Potentissimam DOMUM Electoralem BRANDENBURGICAM, nec non Celsitudinem Tuam Ducalem, Vestras Illustres Generositates, & Magnificentias regnare, agereque in pace florentissima ac superesse diu velit, SEMPER AUGUSTAM. SEMPER PRINCIPEM. SEMPER GLORIOSOS. SEMPER FELICES! Fiat! Dabam Regiomonti è domo exilii, die 6. Martii, Anno Sal. M.DC. LXXV.

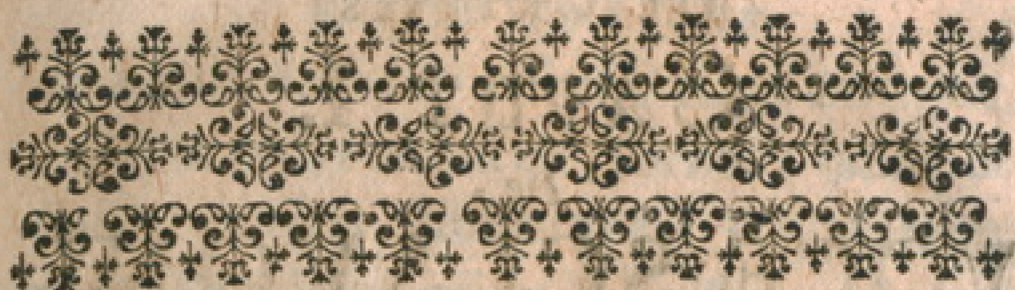
VV. Celsitudinis, Generositatis & Magnificentiæ

Cliens humillimus
ac religiosus
M. Johannes Herbinius.

INDEX CAPITUM.

Σὺν

Σὺν Θεῷ.

SI quod est in cœlo studium, aut si qua Divinitatis (quæ est profectò) in terrâ occupatio Naturæ miracula sunt, quibus mens illa omnipotens sua aut occultat Mysteria, aut in Orbem prodit fata. In quo studio tam mirabiliter se exserit ut Orbis nova in dies videat mireturque naturæ miracula. Et quia mirari opera sua jubet DOMINUS, Psal. 66. v. 5. ne in alto Exilii mei otio nihil agam omninò, ibo peregrè Kijoviam ad magnũ Borysthenis tractum, quæque ibi DOIMNUS ad spectandum nobis proposuit, quæque ex Venerabili Archimandrita per commercium literarium didici, penitiùs inspectabo.

CAPUT I.

De VOCE SCLAVONICA PIECZARA, quæ Cryptam subterraneam significat.

SUMMARIUM.

1. *Cryptarum Etymologia Latina & Polonica enucleatur.*
2. *Cryptæ sunt sacræ & profanæ.*

I.

CRyptæ vox Græca Κρύπτη, ἀπὸ τοῦ Κρύπτειν *occultare, abscondere*, orta est. Rectè igitur in sensu dextro Fornix hypogæus Latinè subterraneus, Polonicè *Pieczara* dicitur. Cujus vocis Originem nemo, quod sciam, indicavit hactenus. Cryptæ Kijovienses, Sclavonicè & Polonicè *Pieczáry* ab Historicis Sarmatis appellantur quidem, sed unde nominis istius derivatio erit? Divinabo. Aut à nomine *Piecza* seu *Pieczotozoánie*, hoc est, sollicitudo; quia Cryptæ illæ magnâ

gnâ curâ elaboratæ ſunt; Aut à nomine Sclavonico, *Piec*, id eſt, fornax: quia perfoſſæ in illis ſubterraneis Cryptarum meatibus dextrorſum & ſiniſtrorſum cellæ quædam breves & anguſtæ, Virorum religioſorum habitacula, & poſt mortem ſepulchra elaboratisſima, ad inſtar fornacum, excavata ſunt. Delige, Lector, utram velis ſententiam, hic enim ego certi nihil ſtatuo.

II. Latinis nominibus Crypta dicitur, antrum ſive conclave ſubterraneum, fornix hypogæus, meatus ſubterraneus, cuniculus, &c. Et quia in Kijovienſibus aliisque extraneis Cryptis cellulæ quædam & concamerationes ſive ductus ſub terrâ camerati, inveniuntur, ſanè ſepulchra arcuata vocabuntur rectisſimè, Germanis Crypta ein Gewelb: aliter ein heimlicher Gang unter der Erden. Polonis autem *Pieczary, piece*, vel *Lochy podziemne*, id eſt, Fornaces, Cuniculi, foramina ſubterranea, conclavia arcuata &c.

III. Variè autem vox Cryptæ ab homine milite, cive, Sacerdote, vel â Bruto effoſſæ ſignificat. 1. Primum quidem

qualecunq; antrum subterraneum & cuniculum, ein Loch oder Gang unter der Erden/ uti nunc in Etymologia dictum est, de quo Martialis:

Gaudet in effossis habitare cuniculus antris,
Monstravit tacitas hostibus ille vias.

2. Significat antra vel specus montium, seu natura seu arte excavatorum religiosos, quales Cryptæ olim erant miserorum in persecutione receptacula v. g. *spelunca Cananæa*, in quam se Reges Cananæi à Josuâ victi receperant, sed postea inde extracti & à populo Israëlis occisi sunt, Jos. 10. *Antrum Davidicum* ADULLAM dictum 1.Sam. 22. HELIANUM 1.Reg. 19. *Propheticum* 1.Reg. 18. *Apostolicum* Hebr. 11. 3. Accipitur pro spelunca religiosa, quales olim apud gentiles erant Musarum antra. Imò in Cryptis Kijoviensibus Sacra quandoque, teste Nestore Ruthenorum Historico atque Chronologo, in suo libro, cui titulus est Πατερικὸν, id est, Liber vitarum S. S. Patrum in Cryptis Kijoviensibus nunc dormientium, tempore definito peraguntur. 4. Denique etiam Cry-
ptæ

ptæ ſubterraneæ ſunt ſepulchra, ſeu mortuorum genere aut meritis illuſtrorum, dormitoria, quæ priſci vocabant Mauſolea. Et in hâc ſignificatione Cryptæ Kijovienſes publicè audiunt, quod ſint Herorum, nec non virorum religioſorum, viventium quidem clauſtra privata religionis gratia perfoſſa, ſed vitâ defunctorum cubicula ſeu conditoria camerata. Duplices igitur Cryptæ in Orbe dantur. 1. *Profanæ* Ægyptiorum, aliarumque gentium ac terrarum 2. *Sacræ:* nempe Virorum Sacrorum ac religioſorum, ante & poſt diem ſupremum ſeceſſus ac receptacula. Nos, miſſis profanis, ſacras ingrediamur Kijovienſium Cryptas.

CAPUT II.

De LOCO CRYPTARUM KIJOVIENSIUM.

SUMMARIUM.

1. Cataractæ Boryſthenis Coſacorum ſedes.

2. Cosaci hodierni olim in castris Alexandri M. milites falciferi.

3. Kijovia non est Troja antiqua.

4. Kijovia non fuit sedes exilii Ovidiani.

5. Cosaci Scythæ agricolæ Borysthenidæ juxtà Herodotum.

I.

DUo sunt, quorum nomine Borysthenes ejusque accolæ Roxolani à Geographis commendantur maximè: Cataracta & Urbs Kijovia. Cataracta est, quâ Borysthenes, inter scopulos & mæandros anfractusque multos, gradibus aliquot præcipitatus, in alios scopulos & saxa eminentia, horrendo cum fragore & mugitu, terrâque tremente, labitur. Hasce Cataractas Kosaci accolæ idiomate Rutheno POROHI, id est, Limina ideò vocant, quod Cataractæ illæ Tartarorum excursiones, instar obicis sufflaminant, eumque illis opponunt limitem aut limina, quæ transilire nequeunt. Inde Cosaci Zaporovienses dicuntur incolæ Roxolani & milites, qui in illo tractu perpetuas contrà Tartarorum excursiones & latrocinia agunt excubias. De quorum Cosa-

Cosacorum Etymologia hodie docti variè sentiunt. Quidam cum Piasecio nomen hoc derivant à voce Polonica, *kozá*, id est, capra: rationem addunt istam: quia instar caprarum cursu velocissimo ad omnia agiles currant: vel quod caprinis pellibus contrà injurias aëris tegantur. Sed forsan verisimilior est derivatio à Slavonico nomine *kossá*, id est, falx: Unde *kossak*, falcifer. Atque ita priscos Borysthenidas fuisse appellatos, ex Magnate quodam Polono didici. Posteà, litera S. in cognatam sibi (quoad pronuntiationem Sarmaticam) literam Z, mutatâ, vulgus Cossacos olim falcigeros nunc *kozácos*, id est, caprinos, vocat. Quod Etymon Q. Curtium in lib. 7. de rebus gestis Alexandri M. probare Scythas Borysthenidas falcigeros (Polonicè kozakos) in castris Alexandri M. militasse Disputator quidam haud ita pridem asserebat, quod ego tamen nec in Plutarcho, nec in Q. Curtii Historia, imò nuspiam advertere possum. Disquirant eruditi.

II. Alterum est KIJOVIA Urbs cis Borysthenem, elevat. Poli circiter 50. gradus

dus ſita, cujus originem inveſtigare hic non eſt animus. Illud autem expendere pretium operæ erit haud leve, quod inter alia de Urbe iſta vulgò prædicantur: fuisſe ſcilicet kijoviam. 1. Trojam veterem, quæ, ob raptam à Paride Helenam Menelai Spartanorum Regis uxorem, à Græcis olim per decennium obſeſſa, tandemque expugnata ac penitus exciſa eſt. Cui fabulæ iſtud accedit commentum, in Crypta Kijovienſi gigantea Hectoris, Priami, Achillis, & aliorum tùm Trojanorum, tùm Græcorum Heroum corpora, à tanto jam tempore, incorrupta ſpectari. Sed abſurda hæc atque falſiſſima eſſe Geographia docet. Si enim Troja olim fuit, ubi nunc Kijovia exiſtit; quâ quæſo ratione claſſis Græcorum eò per deſcendentes Boryſthenis adverſi Cataractas penetrare potuit, cùm ne ſcapha quidem incolumis illac tranſeat? Quomodo Æneas claſſem per Cataractas illas transmittere potuit, cum ne trabes quidem impune ibi præcipitentur. Magna ſanè eſt ac celebris Cataracta Weſtro-Gothica, nomine TROLLHETTA, Latinè, ſi cum Nonio loqui licet,

cet, Capitium aut mitra Diaboli, in quam trabes vel mali nautici præcipitati impune evadunt pauci admodum: Quam Cataractam cùm inſpectaremus Viatores, toti horrebamus. Aſtuna hæc Cataracta cum multis Boryſthenis præcipitiis nequaquam eſt conferenda. Sed & Virgilius navigationem Æneæ in Italiam recenſens, nullam Boryſthenis, nullam Ponti Euxini, nullamque Helleſponti ab Ænea trajecti, quæ omnia tamen trajicienda claſſi Dardanorum erant, facit mentionem. Certè Homerus de Boryſthene noſtro tacet, & nos cum eo. Quæ verò & quorum hominum cadavera in Cryptis Kijovienſibus incorrupta hactenus oſtenduntur, infrà ſpectabimus. Quapropter fabulas iſtas ſuis remittimus auctoribus.

III. 2. Hoc autem diſquiſitione accuratiore dignius eſt. *An Kijovia exilii Ovidiani ſedes fuerit?* Ad quæ nonnulli variis adducti rationibus, variè reſpondent. 1. Affirmantes nituntur hiſce argumentis. α. Quia Auguſtus Octavius Cæſar Poëtam Ovidium ad Scythos relegavit. Jam verò Roxolani Boryſthenidæ, quorum oppidum

dum est Kijovia, olim gens erant Scythica è Scythis oriunda, teste Herodoto in Melpomene lib. 4. qui gentem illam Scythas vocat agricolas, quos Græci, qui sub Hypane incolunt, Borysthenidas appellant, ipsi verò se Olpiopolitas. Hi autem populi sunt Cosacci falcigeri, Ukrainam, tractumque Borysthenis hodie usque ad Moscoviam sese porrigentem incolentes, de quorum esculentis Herodotus loc cit. hæc scribit. *Horum utriq;* (scilicet Callipidæ, qui sunt Græco-Scythæ, hoc est, è Græcis facti Scythæ & Halizones) *cum in cæteris servant ritum Scytharum, tùm in serendo, tùm in vescendo, cepe, allio, lente, millio, Supra Halizones incolunt Scythæ aratores, qui non ad panem conficiendum serunt triticum, sed ad illud torrendum.* Præterea docet nunc laudatus Scriptor, quòd Borysthenes in suo tractu pascua præbeat amœnissima, pecoribusque accommodatissima, juxtà quem sementis optima sit, & herba non sativa altissima. Si ergò Herodotus Borysthenem inter flumina Scythiæ constantissimè recenset, an non gentes Ruthenæ à Ponto Euxino usq; ad Mo-

scovi-

ſcoviam Boryſthenem hodie accolentes, ingenio, moribus, victu allii, ceparum, & milii, ac ferè eadem Chriſtiana gaudeant Religione? Ergò Kijovienſes, aliique Boryſtenidæ Coſacci, olim Scythæ erant, adeoque & Ovidii Poëtæ exulis hoſpites. Ovidius Boryſthenem, gratus hoſpitio exul, mirificè laudat, lib. 4. de Ponto, Eleg. 10.

Cumq; Boryſthenio liquidiſſimus amne
Dryaſpes &c.

IV. Qui verò negant Kijoviam Ovidiani exilii fuiſſe ſedem, ipſius exulis ducuntur teſtimonio, qui lib. III. Triſtium Eleg. 9. relegatum ſe in oppidum Thraciæ TOMOS ita luget:

Inde Tomos dictus locus eſt, quia fertur, in illo
Membra ſoror fratris conſecuiſſe ſui?

Jam verò pars illa Thraciæ ſita eſt Iſtri inter & Boryſthenis oſtia, quibus ſeſe grandes illi Europæ fluvii in Euxinum Pontum effundunt. Quid, quod exul ipſemet ſedem exilii ſui, oppidumque Tomos dictum, Iſtro ſive Danubio proximum eſſe, lib. 4. de Ponto Eleg. 6.

Et prius hinc nobis nimium conterminus
Ister.

Præterea in littore maris Euxini, non autem in ripa Borysthenis exulare se Ovidius tristibus admodùm elegiis in libris Tristium & de Ponto luget, Eleg. 3.

Littus ad Euxinum, si quis mihi diceret, ibis,
Et metues arcu ne feriare Getæ.

Eleg. 10. *Hic mihi in Euxino bis tertia ducitur æstas,*
Littore pellitas inter agenda Getas.

Manet ergò immota hæc assertio, Ovidium Poëtam, inter Scythas quidem steriles, qui ante secula septem & decem, Getarum nomine in Orbe audiebant, in maritimo Euxini oppido *Tomos*, in cujus littore frequenter deambulans Ovidius spe Augustæ Octavii Cæsaris Clementiæ suum levabat exilium, non autem inter Scythas aratores & cultiores: hoc est, in terrâ Borysthenidarum Cosaciorum; (*Ukráina* vulgò hodiè appellatur) multo minus in Urbe *Kijovia* exulasse; adeoq; nobili huic Ruthenorum Urbi Kijoviæ S. Andreæ Apostoli potius largimur Evangelii ministeri-

steri-

ſterium, (de quo mox agemus,) quàm Naſonis Romani exilium aſſerimus.

CAPUT III.

De ORIGINE CRYPTARUM KIJOVIENSIUM.

SUMMARIUM.

1. *Seculo X. tria in Oriente memorabilia.*
2. *TZAR Moſcoviticum non eſt Cæſaris, ſed Regis nomen.*
3. *Roxolani ſeu Rutheni (Ruſſi) quinquies baptizati.*
4. *Cryptæ Kijovienſes ſeculo X. fodi cœptæ.*

I.

QUæritur non immerito: *Quando Cryptæ Kijovienſes fodi cœperint?* Quod quidem certiùs aliunde cognoſci nõ poteſt, quàm ex libro Sclavonico ΠΑΤΕΡΙΚΟ`Ν ſuprà allegato: in quo Patrum Crypto-Kijovienſium vitas Neſtor Ruthenorum Chronographus prolixè & paucis enarrat, qui liber Kijoviæ A. C. M. DC. LXI. typis editus eſt Sclavonicis. Initia

autem Cryptarum Kijoviensium Nestor statuit in Anno Christi millesimo. Quo seculo decimo tria in Oriente accidêre memorabilia. I. Deplorata illa Ecclesiæ Orientalis Græcorum ab Occidentali Latinorum secessio, quam Baronius Anno Christi 1008. esse factam tradit; II. Wlodimirum Swiatoslaum Ruthenorum Ducem Cæsarem creatum, idque factum esse hac occasione in præfatione libri Παπεϱικὸν in Polonicum sermonem ab Episcopo Klossovio translati, asseritur.

II. Cum *Constantinus Monomachus* Imperator, in Oriente cum Persis,& in Occidente cum Latinis bellum gereret: Wlodimirus Dux Russiæ quoque expeditionem contrà eundem Cæsarem in Thraciam instituebat. Ut itaque Constantinus arma ejus à se averteret, per Legatum suum Episcopum quendam Ephesinum coronam Cæsaream, sceptrum & Crucis Sanctæ lignum in disco aureo ei dono misit, adeoque hoc facto Ducem Wlodimirum, primum Magnæ Russiæ Cæsarem creavit. Indeque Magnos Duces Moscoviæ

viæ Cæſares ſe, &, contracto nomine Sclavonico, TZAROS hactenus dicere atque ſcribere. Sed clariſſimus Hiſtoriæ Lithvanæ ſcriptor *Albertus Kojalowicz*, Parte II. lib. 7. pag. 411. contrarium ſtatuit. *At*, inquit, *propè perfectam rem, nova à Moſcis injecta concertatio, vix non præcipitavit. Seu debellatâ, ſeu attritâ victoriis nuper Caſanenſi Scythiâ IVANUS uſurpare cœperat titulum Tzaris: quo Scytharum Reguli more ejus gentis uti fuerant ſoliti. Sclavonica ea vox, non ſignificat Cæſarem aut Imperatorem, quemadmodum exterorum aliqui, ignoratione idiomatis mixtâ adulationi, lapſi, vocitare ſolent Magnum Moſcoviæ Ducem; ſed Regem. Legati tamen Regii, quod homo arrogans inſolentem titulum privatâ auctoritate invaſiſſet, Rege ſuo inſcio, recuſabant conſtanter, eum fœderis titulis præfigere.* Hactenus KOJALOVVICZ. Unde manifeſtum eſt. 1. Vocabulum TZAR Sclavonicum, non Cæſarem ſignificare, ſed Dominum regnantem ſive Regem: ſiquidem Moſcovitæ omneſque Roxolani DEUM etiam in precibus ſuis Tzarum omnipotentem appellantes, hoc nomine

ac titulo invocant, quod ego lingvæ Sclavonicæ haud omninò imperitus, vel in centum precatiunculis in ΕΥΧΟΛΟΓΙΩ ipſorum Græco-Rutheno extantibus legi. Quin eodem Tzari titulo alios quoque Reges exteros Hiſtorici Ruthenorum appellare non dubitant. Adeoque vox Sclavonica CZAR (vel Germanica pronunciatione TZAR) non Cæſarem ſignificat, ſed Regem. 2 Demirari ergò ſatis non poſſum, quo auctore Koſſovius Epiſcopus, WLODIMIRUM SVVIATOSLAUM ab Imperatore Orientali CONSTANTINO MONOMACHO, miſſis ei dono Imperii inſigniis, Cæſarem Magnæ Ruſſiæ creatum eſſe, Anno CHRISTI milleſimo, aut milleſimo octavo aſſerat; cum Anno M. D. XLVIII. Dux Moſcoviæ Joannes Sclavonicè IVVAN dictus Baſilides, annis quingentis ad quadrageſimum quintum ab exceſſu Wlodimiri Svviatoslai demum, novo atque inaudito Polonis exemplo, titulum Tzari primus ſibi arrogaverit?

III. Tertium eſt, inſigne & conſummatum in Ruſſos DEI beneficium, quod,

abjectâ & ejuratâ turpi paganorum idololatriâ, fidem Chriſtianam amplexi, atque mox baptizati, cum Duce WLODIMIRO, ad oſcula JESU CHRISTI Filii Dei admiſſi ſunt. Qua Dei miſericordiâ recreati in fide Chriſti ſecundum Græcorum ritus, conſtantisſimi poſthac perſtitêre, perſtantque adhuc. Conſtantisſimi adhuc, inquam, perſtitêre: namque Ruſſia quater antehac in mortem Chriſti baptizata, reluctantibus ipſorum Ducibus Idololatris, in priſtinas denuò Ethnicorum tenebras recidebat. Et quia id non omnibus conſtat, paucisque Sclavonica Ruthenorum lingva, ritus ſacri, nec non mores perſpecti ſunt; facturum me è re publica exiſtimo, ſi Ruthenorum (olim teſtibus Herodoto & C. Curtio, Scytharum) ad fidem Chriſtianam converſionem, è præfatione libri ipſorum Sclavonici ΠΑΤΕΡΙΚΟ`Ν dicti excerptam, tùm etiam, quæ fando mihi auctoribus gravisſimis cognita ſunt, publicè & palàm fecero.

IV. Ita autem Ruthenorum Chronographus Neſtor Πατερικὸν part. 1. nec non Bzovius Annal. Tom. 19. Anno 1514. &

Gvagninus in deſcriptione Moſcoviæ tradunt. Roxolani, hoc eſt, Ruſſi Orientales, Septentrionales, & Meridionales, primùm ad Christum converſi & baptizati ſunt miniſterio Apoſtolico. Namque cum *S. Andreas* Apoſtolus in Cherſoneſo Taurica partibus Evangelii defunctus, in Ruſſiam Septentrionalem adverſo Boryſthene navigaret, fortè in itinere montes Kijovienſes aſcendit. Cui loco benè precatus crucem ſanctam in monte, ad cujus radices nunc porta Civitatis Kijoviæ erecta eſt, defixit. Idem Neſtor eſt auctor, S. Paulum Apoſtolum, cum in Dalmatia Sclavonis Evangelium prædicaret, Ruſſorum quoq; gentes confines ad Baptiſmum S. invitaſſe. Poſt exceſſum verò ejus S. Andronicum; ſucceſſu quidem ob Tyrannidem imperantium illa tempeſtate in Ruſſia Ducum, parum felici tentaſſe idem fertur.

V. Secundùm baptizati ſunt Roxolani ſeu Rutheni Anno Chriſti 863. ſed rectiùs ex calculo Funccii & Æneæ Sylvii Anno Chriſti 861. Imperante in Oriente *Michaële* Cæſare, *Photio* verò Patriarcha Conſtanti-

ſtantinopoli ſedente, quo ſeculo, imò anno Seculi eodem Poloni quoque Chriſti Evangelium miniſterio Cyrilli & Methodii amplexi ſunt; A quibus Sclavorum ac Polonorum Apoſtolis Cyrillo & Methodio religio, cultusque ſacer lingvâ Sclavonum vernacula conſcripta, ac præterea multi alii libri in eandem lingvam translati ſunt. Baptizatos autem primùm fuiſſe Duces Ruthenorum *Swiatopolkum*, *Roſcislaum* & *Kocelium*, qui, divinitus moniti ab Imperatore ſuprà memorato Michaële miſſionem Cyrilli ac Methodii petierunt, eamque tandem impetraverunt, quâ de re Neſtor, Sclavus, Baronius, Funccius, Cromerus, Stricovius & alii pluribus ſcripſerunt.

VI. Tertius Ruthenorum baptiſmus incidit in Annum Chriſti 878. ſecundùm Baronium Tom. 9. Annal. Anno Chriſti 886. imperante Baſilio Macedone. Hic Cæſar Epiſcopum quendam, cujus nomen Annalibus ignotum eſt, in Ruſſiam miſit, ut Sclavis *Chriſtum* prædicaret, eosque baptizaret. Rutheni verò audito Evangelio fidem detrectantes, miracula poſtula-

bant. Quapropter Episcopus Evangelii librum in ignem projicit: quo flammis nihil quicquam læso, multi Roxolanorum miraculo attoniti Christo mox nomen professi baptizabantur.

VII. Quartum Roxolanorum Baptismum Olha Uxor Ducis Russiæ, avia verò Wlodomiri Anno Christi 958. exemplo suo procuravit. Profecta enim Constantinopolim, imperante Græcis Constantino VIII. sedente verò, post fata Theophylacti, *Polieucto*, ibidem à Patriarcha baptizata, atque benedicta inter mulieres Roxolanas appellata est. Baronius Anno 958.

VIII. Tandem, Wlodimiro Sviatoslao Russiæ gubernacula tenente, omnes in universum Rutheni Anno Christi 1000. vel calculo Baronii 1008. cõversi ad Christum & baptizati sunt, idque factum est hoc successu: Fortè tunc *Cyrus* Philosophus Wlodimirum Russiæ Orientalis, Septentrionalis atque Occidentalis Monarcham ad Religionem Christianam informabat. Cum enim Wlodimirum, abjectis gentilium superstitionibus, novam

vam

vam meditari religionem fama esset publica, miserunt ad eum Judæi, Saraceni, Itali, & Græci nuncios, qui suam quisque ei religionem commendarent. Wlodimirus autem, spretis reliquarum gentium ritibus, Græcorum amplexus est sacra, autore Cyro Philosopho, qui Principi huic Articulos Fidei Christianæ prolixè inculcabat, insuper aulæum, in quo ultimum Dei judicium faberrimè acu depictum erat, à Cæsare & Patriarcha Constantinopolitano ipsi dono missum, subinde ei ostentabat. Quam historiam Wlodimirus frequentius aspectans quærebat ex Philosopho, quodnam genus hominum â dextrâ Judicis staret? Acceptoque responso, à dextrâ Christianos esse, quorum fides bonis operibus esset illustris atque conspicua; à sinistra verò omnes fore infideles sacro Baptismi lavacro nõ expiatos, haud leviter affectus ingemuit, beatosque à dextris, miseros autem à sinistris Judici adstantes pronunciavit. Cui Philosophus: & tu, inquit, Wlodimire baptizatus olim inter beatos à dextris recenseberis. Quo dicto, Wlodimirus totum se fidei cultui-
que

que Christi addixit. Cùm autem, utra sectarum Christianarum esset sanctior, nesciret, misit è vestigio Legatos, qui fidem & sacra Christiana inter gentes varias dispicerent. Qui, multis tentatis gentibus, habitoque sacrorum delectu reduces, Græcam Principi suo præ cœteris religionem maximè commendabant: tantam scilicet in Missa Græcorum cui intererant, testabantur se dulcedinem sensisse, ut penè extra se rapti magis cœlesti, quam terrestri solennitati se putaverint interfuisse. Wlodimirus autem, jactis nondùm in religione Christiana fundamentis, postquam exercitus Novvogrodii & Kijoviensis virtute Chersonesum Tauricam, (hodiè Peninsula Tartarorum Precopensis vulgo audit) occupasset, missis ad Imperatores Græcorum fratres germanos Basilium & Constantium legatis, *Annam* sororem ipsorum in matrimonium sibi deposcebat. Cumque Imperatores, daturos se Wlodimiro sororem in matrimonium, sed non nisi Christianò, respondissent; Regessit Wlodimirus, se religionem Christianam ritusque Græcorum jam

jam pridem probaſſe, mitterent modò Epiſcopum ad ſe, qui Baptiſmi aliisque ſacris apud ſe operaretur. Quo reſponſo exhilarati Cæſares, ſorori germanæ Wlodimiri nuptias vix tandem perſvaſêre. Quapropter Princeps auguſta, tot gentium ſaluti velificatura, Corſunium Cherſoneſi Tauricæ metropolin magno apparatu advenit. Accidit autem, ut Wlodimirus Sponſus fortè tùm uſu oculorum ex improviſo privatus, ſe Diis gentilium ultoribus iſtam luere pœnam credens, de Baptiſmo ſuo jam deſperaret. Cui autem Sponſa Auguſta benè ſperare juſſo, *baptizare modo*, inquit, *Wlodimire, & recuperabis valetudinem priſtinam*: quod ipſum etiam ſine mora effectum eſt. Namque cum Archiepiſcopus Corſunenſis manu vertici impoſita benè ipſi precaretur, continuo quaſi ſquama quædam ab oculis ejus defluxit, Wlodimirusque viſu recuperato Deum glorificavit: *nunc primum*, inquit, *Deum verum cognovi.* Peractis nuptiis Wlodimirus jam Chriſtianus, nactus à Patriarcha Conſtantinopolitano *Sergio* Metropolitam primùm *Michaëlem* (Stri-

covius Facyonem vocat) Kijoviam cùm Uxore Anna profectus, idola gentilium ibidem evertit, omnes Roxolanos Baptismos expiari, seque in fidem Christi dedere jussit: qua de re Stricovius lib.4. fol. 141. plura tradit.

IX. Illis ergò tàm faustis Ruthenorum initiis Cryptæ fodiebantur primum, aut effossæ jam alicubi obiter producebantur. Non enim, imperante Svviatoslao Wlodimiro, Cryptæ in Russia fodi primum cœpere: siquidem superioribus Roxolanorum baptizationibus Viri religiosi, metu Tyrannorum Ethnicorum, antra hujusmodi subterranea, quibus tutò laterent, forsan fodiebant, quod ipsum è libro πατερικὸν in Vita S.S. Antonii & Theodosii divinare licet.

Caput IV.

De AUCTORIBUS CRYPTARUM KIJOVIENSIUM.

SUMMARIUM.

1. Cryptæ subterraneæ sedes Exulum. 2. Pri-

2. *Primi Cryptarum Kijoviensium auspices incerti.*
3. *Sancti Dei heroës, honorandi etiam post fata modo debito.*
4. *B. Lutheri memoria Sancta.*
5. *Non Trojani, sed Roxolani Cryptarum Kijoviensium fundatores.*

I.

FOssores Cryptarum varii variarum, adeoque profani profanarum, Sacri sacrarum sunt. Cumque mihi de omnibus Cryptarum generibus hoc loco agere non proposuerim; ideo neque fossores alios, præterquam sacros, in ipsorum Cryptis investigabo. Constat autem ex Historiâ sacrâ, in primitiva Christianorum Ecclesia, Martyres & Confessores exules, nec non Monachos & Eremitas, tempore atque metu illarum Universalium decem persecutionum, in montium & sylvarum specubus latitasse: aliquos etiam salutis suæ gratia nova sibi sub terris antra effodisse, uti Apostolus ad Hebr. 11. v. 37. 38. testatur: *Circumiebant in ovillis, & caprinis pellibus egentes, pressi, afflicti, quibus Mundus non erat dignus, errantes in solitudinibus,*

bus, in montibus & ſpeluncis, & in cavernis terræ.

II. Pari ratione Kijovienſes aliasque Ruthenorum Cryptas viri olim Martyresq; ſancti ac religioſi à Principibus Ethnicis rerum potientibus afflicti, ſe tuto in eas reciperent, excavârunt. Cum autem de primis & antiquis admodum meatuum Ruthenicorum foſſoribus nemini hodie ſatis conſtet; quare nec liber Patrum Crypto-Kijovienſiũ hac de re quicquam tradit aliud, quàm quod ſancti ipſorum atque religioſi Hilarion, Antonius, Theodoſius, aliique Patres, ſacrorum ac religionis ſecretioris gratiâ, Kijovienſes aliasque ſpecus, ſub montibus Roxolanorum, temporibus diverſis, & maximè quidem Æræ Chriſtianæ ſeculo IX. & X. effoderint: adeoque nunc recenſitos Patres, poſt antiquiores ſeculoque Apoſtolico propiores, non jam fundatores, ſed continuatores duntaxat & amplificatores Cryptarum Ruthenarum fuiſſe ex PATERICO Sclavonico palam eſt. Cadit igitur opinio Flori Polonici, qui Italos Cryptis elaborandis ſuam contuliſſe operam Kijovi-

jovienſibus, forſan errore vulgi adductus, tradit.

III. Quos Cryptarum Kijovienſium autores ſacros incolæ ea venerantur religione, ut eos Angelos terreſtres atque Homines cœleſtes nuncupare atque ut Divos colere religiosè haut dubitent. Quod quidem modò abſit ſuperſtitio, longè ardentiore faciunt pietate, quam nos Lutherani ergà B. Lutherum noſtrum, qui Occidentales fermento humanarum traditionum infectas atque ſub jugo Antichriſti jam procumbentes Eccleſias priſtinæ ſanctæ & Apoſtolico-Catholicæ Eccleſiæ ſinceritati atque libertati reſtituit. Utinam eum, aut Angelum terreſtrem, aut Hominem cœleſtem, gratisſimo Kijovienſium erga fundatores ſuos exemplo, aut gravisſimo Apoſtoli Pauli monito, Hebr. 13. v. 7. Vicarium Germanorum Apoſtolum, doctoremque divinum reputaremus. Sunt autem ex nobis, qui Beatos Patriarchæ noſtri Lutheri manes aſpiciunt quidem & mirantur, imò aſſulas è lecto ipſius Magdeburgi in Cœnobio Auguſtinianorum, ad ſuperſtitioſam ſtultitiæ ſuæ oſtentatio-

nem radunt, & Manuſcripta ejus in raris habent deliciis; aſt doctrinam ejus ſacræ ſcripturæ & Conciliorum Oecumenicorum, nec non Aug. Confeſſionis Canonibus conformem, quæ multo certamine conſtitit, & Martyrum Evangelicorum ſangvine, nec non tanti Herois conſtantiam flocci jam pendunt, nec ita, ut par erat, æſtimant, omnino degeneres Patrum filii. B. Lutherus monſtravit nobis vera Imaginis Divinæ, adeoque & concreatæ nobis in Adamo juſtitiæ ac Liberi Arbitrii ante lapſum privilegia, eorundemque poſt lapſum jacturam, atque inde reſultantia damna, & perniciem nunquam ſatis deplorandam. Idem Sanctus Pater Lutherus, profligatis hominum meritis, certiſſimum nobis debitoribus in ſolius Filii Dei Jeſu Chriſti vulneribus ſolutionis pretium atque peccatorum veniam, adeoque & omnem juſtitiæ ac ſalutis viam in adorando ſolaque Fiducia apprehendendo Filii Dei Merito, ſub Papatu illo tempore mortuis ſanctorum operibus animas Chriſtianorum faſcinantibus, indice Apoſtolico, quaſi poſtliminio de-
mon-

monſtravit. Præterea SS. Cœnæ JESU CHRISTI ſacramentum in Occidentali Eccleſia, Papæ & Cleri Romani ſacrilegio mutilum, ac ſequiore forma & uſu profanatum, ſuæ & integritati & ſinceritati reſtituit. Quo autem nos in precio tam pios B. Lutheri, non jam dico manes, ſed quæ res ſalutis noſtræ eſt, tàm auguſtam miniſterioque ipſius integritati ſuæ reſtitutam Apoſtolicam doctrinam, hodie habemus? Cumque ſancti in cœlo non ſua, ſed unice Agni JESU CHRISTI ad dextram Patris ſedentis merita agnoſcant, eoque nomine DEO gratias agant, Apoc. 5. v. 9. cur nos in terra peccatores pia ipſorum opera appellemus meritoria, cum, præter Univerſale Chriſti NOMEN ac MERITUM, nullum aliud detur ſaluti noſtræ Meritum Actor. 4. v. 12. Veneremur igitur, laudemus ſolenniter, atque imitemur cum B. Luthero ſanctorum in cœlo triumphantium pietatem atque in fide Jeſu Chriſti conſtantiam, ſed ſalutis noſtræ anchoram in unico ejusdem MERITO jaciamus, & ſic gratia ipſius Domini noſtri JESU CHRISITI, quemadmodum omnes ab Orbe

condito Patriarchæ, Prophetæ, Apoſtoli, omnesque Sancti, per fidem in eum ſalvabimur certisſimè. Ita credimus, ita vivimus in CHRISTO & morimur Lutherani, utinam etiam tanto FILII DEI erga nos merito grati! ſed ad noſtra.

IV. Si igitur Cryptarum Roxolanarum & quidem ſingulariter Kijovienſium autores ſacri ſunt & Chriſtiani; tunc profectò fama vulgaris atque imperita, Ethnicos Trojanos easdem pro ſuorum Regum atque Heroum Mauſoleo effodiſſe, imperita eſt, atque mendacisſima.

CAPUT V.

De MATERIA CRYPTARUM RUTHENICARUM.

SUMMARIUM.

1. *Materia Cryptarum terra compacta.*
2. *Cryptæ Kijovienſes ſub Boryſthene non hiant.*
3. *Nec plus ultra ſe porrigunt.*

4. *Flo-*

4. *Florus Polonicus Germanice nuper editus, refutatur.*

I.

MAteria Cryptarum Ruthenicarum procul dubio eſt terra limoſa, pingvior ac ſolidè compacta, atque ita comparata, ut ligoni, & palæ fodientis facile cedat, ſeque in varios anfractus duci patiatur. E cujusmodi terra fornices hypogæi & Cryptæ Ægyptiæ, Regum aliorumque condendis corporibus, ſub terra exaſciatæ ſunt, quâ de re Hiſtorici prolixè tradunt.

II. Sed nec hoc pætereundem eſt, quod incerta rerum fama vulgò tradit, ut fieri ſolet in rebus humanis, ubi multa finguntur, multa in majus attolluntur. Primùm quidem ferunt, Cryptas Kijovienſes ſubter Boryſthenem ſuos producere fornices. Ita enim Florus Polonicus Noribergæ A. C. 1666. ab auctore INDIFFERENTE Germanicè editus ait: Sonſt ſoll von hinnen ein Gang unter der Erden/ biß nach Smolensko/und zwar unter dem Nipper oder Dnieſter-Strohm durchgehen/ und mit lauter gegoſſenem Me-

tall inwendig gefüttert seyn/ woraus die alte vorige Herrligkeit dieses Orts abzunehmen/und wird der Bau solches hochkostbahren verborgenen Ganges den Italienern zugeschrieben. Frölichius berichtet/daß die Länge desselben auf 80. Römische Meilen sich erstrecke. Darüber man billig möchte vor Verwunderung erstaunen: Zumahlen weil eine Reussische Meil noch etwas grösser/weder unsere Teutsche. Quæ autem laudandus infrà Archimandrita Kijoviensis negat; forsan, quia meatus illi sinuosi non eâ sunt profunditate, ut infra Borysthenis alveum abdere sese queant, quod quidem procul dubio ita est.

III. Alterum vulgi commentum est, Cryptas Kijovienses longitudine sua usque ad Cryptam Czernichoviensem, & (uti alii magis strenuè mentientes affirmant) Smolensciam atque Pieczoriensem Moscoviticam sese porrigere. Quod verò ceu absurdum falsumq; accolæ Borysthenidæ rident. Namque oppidum Moscoviticum PIECZORA ab Urbe Kijovia ferè septem gradibus elevat. Poli: hoc est, ampli-

amplius centum milliaribus distat. At quis mortalium tantum perfodere, aut facere sub terra iter potest?

IV. Tertium grande nimis & vix fungis ipsis verisimile, Florus & Froelichius in suo Viatorio, invitis atque reclamantibus Ruthenis, tradunt, Cryptas Kijovienses in sua amplitudine incredibili intus ære fuso (mit lauter gegossenem Metall inwendig gefüttert) subductas esse. Quid hâc de re sentis, Lector? Numquid Cryptæ sub terrâ amplius centum milliarium Germanicorum longitudine effodiendæ mille anni, talenta autem millena sufficerent? Numquid tantum æris in Orbe terrarum dari putes, quod huic portentosæ Cryptæ intus ad octoginta milliaria vestiendæ esset satis? Miror igitur,

Viros doctos ista, ceu vera, incerto
autore & argumento tradere; sed ad Formam.

CAPUT VI.

De FORMA CRYPTARUM KIJOVIENSIUM.

SUMMARIUM.

1. *Cryptæ Kijovienses, Labyrinthus sacer.*
2. *Non naturales, sed artificiales sunt.*
3. *Ideæ Cryptarum.*
4. *Johannes Fabricius Polonus Kijoviæ relictus inter varias gentes solicitè quæritur?*
5. *Archimandritæ Rijoviensis literæ responsoriæ.*

I.

FOrmam Cryptarum Kijoviensium, contemplantes, Deum immortalem! Quos ductus ibi? quæ à lateribus conclavia? quos denique ibi flexus atque anfractus sinuosos videmus! Labyrinthum subterraneum si dicit Ruthenus, haud præfiscine dicit, nec à vero abludit. Etenim, Viator, illorum ignarus meatuum, Cryptam ingressus, nisi aut manudoctore, aut filo

filo Ariadnæ fuerit uſus, tortuoſis implicatus fornicibus, egredi inde non poterit.

II. Hæ igitur Cryptæ memorabiles, non naturales, ſed devotâ induſtriâ, arteque Patrum religioſorum admirandâ variè ſunt elaboratæ. Quippe ibi cellæ, conclavia, mauſolea, cubilia, &, quod fidem publicam ſuperat, templa quoque, Antonio & Theodoſio auctoribus, faberrimè conſtructa exſtant: cujusmodi templum ſub Kijoviæ Veteri Monaſterio hodienum attonitis videre licet viatoribus. Neſtor in Πατερικῷ cap. 1. de Vita S. Antonii, & Florus Polonicus Indifferens loc. cit.

III. Et quia nec Cryptas iſtas, nec ideas earundem ſpectare hactenus licuit publicè cuipiam. Proinde gratificaturum me Lectori abditarum rerum curioſo exiſtimo, ſi huic diſſertationi meæ duarum S.S. Antonii & Theodoſii Cryptarum Kijovienſium ideas, quas mihi Reverendisſimus IGNATIUS GIZIEL, hoc tempore Archimandrita Pieczaro Kijovienſis, pro ſumma ſua atque inter Ruthenos rarâ ergà exteros humanitate, Vir omnimoda Lingvarum ac ſcientiarum, quas ſibi in mul-

tis Europæ Academiis atque peregrinationibus acquisivit, eruditione atque experientia instructissimus, mihi Kijoviâ dono misit, scriptisque in eam rem manu propriâ literis, de Cryptarum Kijoviensium natura me hac de re ipsum, qua par erat observantia, appellantem abunde informavit, de quo beneficio magnam ipsi habeo gratiam.

NB.

IV. Has Ideas accurato Archimandritæ suprà laudatissimi studio delineatas singulari nactus sum occasione. Cum enim Anno 1672. ab Ecclesiæ Vilnensis Invar Aug. Confes. addictæ Provisoribus Stockholmiâ Wilnam ad functionem Ecclesiasticam, fato meo admirando vocatus sancto Evangelii Ministerio, jussu Eminentissimi Archi-Episcopi Upsaliensis Dn. LAURENTII STIGZELII, à Reverēdissimo Revaliæ atque Æsthoniæ Episcopo Domino M. JOHANNE JACOBO Pfeiffer Ordini sacro, ibidem Stockholmiæ in templo Germanorum, die 30. Mensis Julii solenniter allectus, Rigam Livonum

rina-
e ex-
jovià
manu
ienſi-
a par
de in-
n ipſi

ndri-
eatas
Cum.
nenſis
ribus
m Ec-
voca-
ſſu E-
ienſis
everē-
piſco-
OBO
khol-
Men-
Livo-
num

CELLA Monachorum

SEPTENTRIO

Scriptio Ruthenica.

Слáва тебѣ Бже наш, слáва тебѣ.
Psalm. 128. v. 4.
Се такѡ блгвитса члкъ боӑйса Гда, амин.

Hæc platea est nimis angusta

Templum B. Mariæ Deiparæ super monte vitifero.

OCCIDENS

ORIENS

BORYSTHENES

Ductus vacuus

Introitus in Cryptam S. Theodosii

Templum S. Andreæ

Hujus Cryptæ ductus hic obstructus est

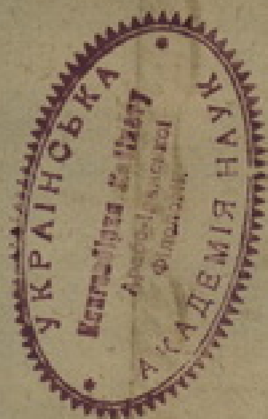
Index et notæ officiorum quibus dormientes in hac Crypta Patres, dum viverent, defungebantur.

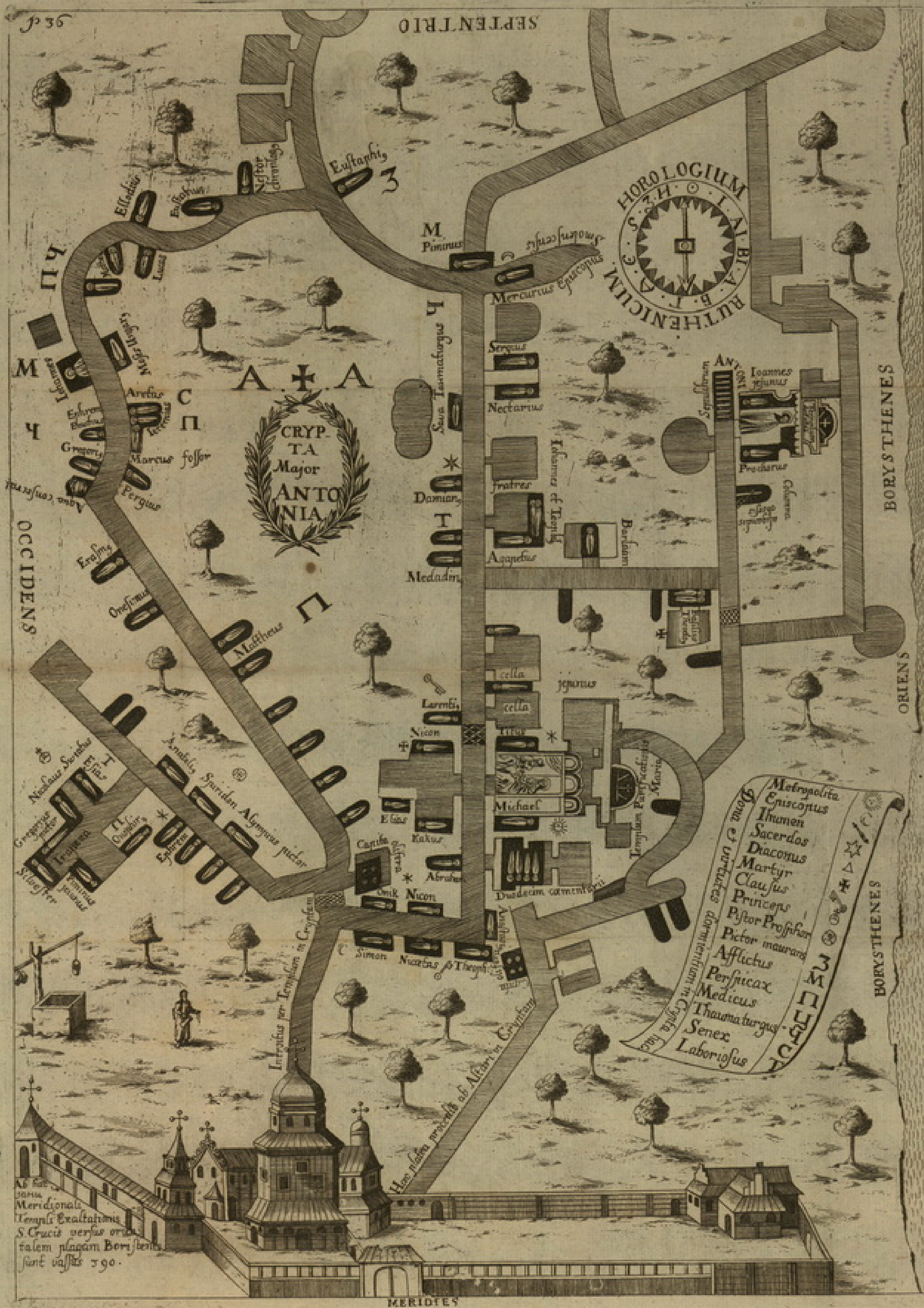
Episcopus	♁
Eroschi Monach	⊕
Diaconus	A
Clausus	(key)
Heros	R
Konarchister	K
Iejunus	П
Thaumaturgus	Ч
Senex	C
Laboriosus	T

ΘΨΘ

CRYPTA ALTERA THEODOSIA, quam Hilarion primum cœpit fodere, sed Theodosius absolvit, in ea annis quadraginta habitavit, tandemque sepultus est.

MERIDIES

УКРАЇНСЬКА
АКАДЕМІЯ НАУК

p 36
SEPTENTRIO
HOROLOGIUM RUTHENICUM
CRYPTA Major ANTONIA
A ✝ A
OCCIDENS
ORIENS
BORYSTHENES
BORYSTHENES
MERIDIES
Eustaphi
Nestor chronologus
Elladius
Pimenus
Mercurius Episcopus
Smolenscensis
Sergius
Nectarius
Sava Taumaturgus
Damian
Medadin
fratres
Ioannes et Teoph
Agapetus
Barlaam
Sepulchrum ANTONI
Ioannes jejunus
Prochorus
Columna
Arethas
Marcus fossor
Pergius
Gregorius
Aqua consecrata
Erasmus
Onesimus
Mattheus
Anatolius
Spiridon
Alympius pictor
Nicolaus Swiatosa
Elias
Gregorius pictor
Silvester
cella
cella
jejunus
Laurenti
Nicon
Elias
Kukus
Michael
Capita olifera
Abraham
Onik
Nicon
Simon
Nicetas
Theoph
Duodecim caementarii
Templum Purificationis Mariae
Introitus per Templum in Cryptam
Hac plaga procedis ab Altari in Cryptam
Dona & virtutes dormientium in Crypta hac
Metropolita
Episcopus
Ihumen
Sacerdos
Diaconus
Martyr
Clausus
Princeps
Pistor Prosphor
Pictor maurans
Afflictus
Perspicax
Medicus
Thaumaturgus
Senex
Laboriosus
Ab hoc ... Meridionali Templi Exaltationis S. Crucis versus orientalem plagam Boristenis sunt vassos 390.

УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ НАУК

num t
rii me
crede
ſem :
Dom
glovv
dici I
Stoc
DI
mis,
Bory
mar
ſtriſ
Arch
rum
CIU
den
dun
min
tan
ter
Bo
vvi
bi
Du
ad

num trajicere, indeque ad ſedem Miniſterii mei, quod vacare mihi legitimè tùm credebam, Wilnam proficiſci conſtituisſem: adiit me nobilis quædam Matrona Domina APOLLONIA de Naglowo Naglovvſtca, Nobilis & Experientiſſimi Medici Doctoris atque hoc tempore Practici Stockolmienſis GEORGII GERNHARDI Uxor, conqueſtaque multis lachrymis, quòd cum Anno 1648. in Ukraina ultrà Boryſthenem, unà cum prioris conjugii marito ſuo PHILIPPO FABRICIO Illuſtriſſimi olim Ducis WISNIOWIECKI Archiatro ageret, filium unicum annorum duodecim JOHANNEM FABRICIUM Kijoviæ Jeſuitis illo tempore ibidem in Collegio profitentibus inſtituendum, pellioni verò, cujus nomen non meminerunt, propè portam Salvatoris habitanti ſuſtentandum, commendârunt. Interea Parentes aliquot milliaribus ultrà Boryſthenem ad oppidum Ducis Wiſniovviecii LOCHVVICA profecti erant. Ubi mox rebellio Coſaccorum in Polonos Duce CHMIELNICIO exorta eſt, quæ adeò ſæviit, ut miſeri Parentes, relictis fortu-

fortunis per Albam Russiam, fugâ Vilnam Lithvanorum evadere, salutique suæ, relicto Kijoviæ filio, consulere coacti sunt, de quo autem filio suo JOHANNE FABRICIO, ubi ille nunc sit gentium, aut an supersit adhuc vivus, nihil quicquam certi Parentes mœsti cognoscere hactenùs potuêre. Ego itaque, commisso mihi à Domina APOLLONIA munere defuncturus misso, publicâ Nobilissimi Magistratus Vilnensis auctoritate, Kijoviam tabellario dataque ad Reverendissimum Archimandritam Pieczaro Kijoviensem in eam rem epistola, & impetratis à Venerabili Domino MARTINIANO WOLOSLOWICZ Ordinis S. Basilii in Cœnobiis, Vilnensi ad Spiritum S. & Coronensi in M. D. Lithvaniæ Abbate, magno meo fautore olim & amico familiari, ad eundem Archimandritam nec non ad Reverendissimum Archi-Episcopum Czernechoviensem & Novvogrodiensem Dn. LAZARUM BERRANOWICZ literis commendatitiis, suprà memoratum JOHANNEM FABRICIUM Polonum, passim per totam Lithvaniam & Ukrainam,

cis

cis & ultrà Boryſthenem, usque ad Pontum Euxinum, in Monaſteriis & Curiis Ruthenorum inveſtigavi : ſed proh dolor! & opera & oleum, impenſique ſumptus fruſtrà fuêre, adeoque exceſſiſſe eum à conſortio mortalium, nec uſpiam ſupereſſe amplius inde conjicio. Siquidem laudatus jam Senatus Vilnenſis ipſemet, de errore aut jactura Fabricii ſollicitus, me commiſſa mihi inquiſitione, gnaviter eſſe defunctum, publico teſtatur ſcripto ac ſigillo, quod ego huic appendo diſſertationi, ut ſi quiſpiam de præfato JOHANNE FABRICIO Polono quidpiam inaudiverit, aut ipſi de eo, ubicunque ſit gentium, aliqua fortè fuerit, aut ſit jam notitia, ſollicitæ de Filio matri APOLLONIÆ, aut mihi ejusdem hâc in re procuratori indicare dignetur, quod ego per miſericordiam DEI omnes publicè obteſtor atque rogo humillimè.

TESTIMONIUM NOBILISSIMI SENATUS VILNENSIS IN MAGNO DUCATU LITHVANIÆ.

Sabbatho ante Dominicam Rogationum

num die Vigesima Octava Mensis Aprilis, Anno Domini Millesimo Sexcentesimo Septuagesimo quarto.

AD requisitionem & juridicā postulationem Reverendi Domini JOANNIS HERBINII Ecclesiæ Saxonicæ Vilnensis Ministri, constituti personaliter, coram Nobili Officio Consulari Vilnensi Honorati Domini, STEPHANUS & MICHAEL KUSZELICZOUVIE, fratres germani, Cives & Mercatores Vilnenses, tanquam fidejussores Honesti CORNELII ADAMOVVICZ Civis Vilnensis, recognoverunt attestantes, quomodo prænominatus Reverendus Dn. JOANNES HERBINIUS Minister Saxon. Ecclesiæ Vilnensis expediverit Vilnâ in Ukrainam prædictum CORNELIUM ADAMOVVICZ eidemque, prævia fidejussione illorum, Centum florenos Polonicales, pro viatico dederit, ad inquirendum ingenuum JOAN-

NEM FABRICIUM Doctoris PHILIPPI FABRICII filium Kijoviæ, Anno millesimo sexcentesimo quadragesimo octavo, sub tempus rebellionis Cosaccorum derelictum: quem cum memoratus CORNELIUS ADAMOVVICZ nuntius, peragrando Totam Ukrainam, in Monasteriis & Cancellariis publicis, nec non inter milites, secundùm Instructionem sibi datam, diligenter inquireret, & nullibi (quemadmodum literæ testimoniales à Viris Religiosis, per eundem Cornelium Adamovvicz nuntium allatæ testantur) nuspiam supra dictum JOANNEM FABRICIUM Czernichoviæ, Kijoviæ, & ultra Borysthenem quæsitum invenit, ut idem ADAMOVVICZ redux in Civitatem Vilnensem retulit, suprà nominati Domini Kuszeliczovvie Fratres germani de ejusdem Cornelii Adamovvicz nuncii reducis, strenuè in indagando eodem deperdito

JO-

JOANNE FABRICIO, navata curæ, teſtimonium ſuum perhibuerunt, quod Actis præſentibus Conſularibus eſt conſignatum, & Parti poſtulanti videlicet Reverendo Domino Johanni Herbinio, Eccleſiæ Saxonicæ Vilnenſis Miniſtro, authenticè extraditum.

L.S. Ex Actis Judiciariis Nobilium Dominorum Conſularium Reſcriptum.

V. Datis igitur ego ad Archimandritam Pieczaro Kijovienſem Innocentium Gizielium, nomine amiſſi Fabricii, literis, inſuper, ut me de Naturâ & conſtitutione Cryptarum Kijovienſium informaret, ab eo enixè petii. Quapropter Vir ille hodie inter Ruthenos Patres incomparabilis, qua eſt erga exteros humanitate ſumma, epiſtolâ ſuâ elegantiſſimâ mihi per eundem reſpondit tabellarium, cujus argumentum (titulum in hac Epiſtola meæ haud convenientem tenuitati deprecor) ſequitur:

Copia

Copia Literarum admodum venerabilis,

INNOCENTII GIZIELI,

Archimandritæ Pieczaro Kijoviensis ad Johannem Herbinium, Anno Æræ Christ. 1674. Die 2. Martii.

EMINENTISSIME ATQVE EXCELLENTISSIME PASTOR, MIHI PLURIMUM VENERANDE DOMINE ET AMICE.

NOn sentio me dignum esse tali honore, qualem mihi exhibet venerabilis Dominatio tua, dum mihi ea specimina adscribit, quæ meam tenuitatem excedunt. Quia tamen hoc totum humanitas & benevolentia tuæ Dominationis erga me ignotum & immeritum præstat, grato animo à venerabili Dominatione tua suscipio; insuper promptum me ad obsequia in futurum omni oblata occasione exhibenda polliceor. Sed huic promptitudini non respondet nunc eventus: plurimis enim sciscitabar mo-

dis ex multis inquirendo in variis Monasteriis de illius à venerabili Dominatione tua commemoratæ mœstæ viduæ filio JOANNE FABRICIO; verum nil certi à quoquam de eo percepi, attamen adhuc & in posterum de eo me percontaturum polliceor. Utinam consoletur eam DEUS! Quod attinet de libro, qui vulgo vocatur (α.) SLUZEBNIK, simulq; delineationes Cryptarum, quas præ manibus habeo, nullius pretii egens, dono mitto. De Sanctis autem Cryptis quæ significanda essent, ea omnia sufficienter in libro ΠΑΤΕΡΙΚῸΝ typo expressa sunt. In his meatuum magna varietas est, quos si aliquis inscius intret, velut ex Labyrintho solus sine reductore exire non possit. Nec putentur esse hæ Cryptæ naturales, verùm diligenti operâ illorum terrestrium Angelorum, hominum cœlestium, elaboratæ sunt, quorum corpora ab annis circiter sexcentis incor-

rupta

rupta durant. Nec beneficio terræ hoc fit, quod à tot annorum centenis Sanctorum corpora incorrupta maneant (cum aliàs plurimorum ibi positorum hominum corpora in pulverem redacta sint) sed verè, (β.) propter sanctitatem vitæ & singularem in DEUM pietatem, incorruptibilitate donati sunt. De nonnullorum verò siccis capitibus etiam oleum salutiferum ad omnem amovendam hominum infirmitatem manat. Illorum meritis precibusq́ue cœci vident, obsessi à Dæmone liberantur, & miracula in dies majora ac majora fiunt. (γ.) Quousq́ue verò se extendant Cryptæ, incerti sumus; nam ante sexaginta circiter annos propter tremorem terræ in aliquibus locis collapsæ sunt. His breviter expositis intimè precor, ut intercessione eorum (δ.) quibus non dedit nec dabit videre corruptionem, salutem optimam, longævos annos, venerabili Dominationi

tuæ, & sacram benedictionem largiatur DEUS. *Utinam mereatur esse particeps eorum Scripturæ verborum*, beati qui non viderunt & crediderunt! *Hoc voto claudo meam epistolam, meque in sinum ulterioris amoris & benevolentiæ tuæ venerabilis Dominationis depono. Datum in Monasterio Kijovo-Pieczariensi, die Mensis Martii* 2. *Anno* 1674.

Venerabilis Dominationis Vestræ
sincerus amicus & servitor
INNOCENTIUS GIZIEL,
Archimandrita Pieczariensis.

INSCRIPTIO.

Admodum Venerabili & Excellentissimo Pastori Ecclesiæ Saxonicæ,
Domino JOANNI HERBINIO, *plurimùm observando amico meo pateant*
Vilnæ

VI. In qua Epistola quædam notanda, quædam observanda sunt. α. Primùm vox

SLUZEBNIK ſignificat Miſſale ſive Rituale Græco-Ruthenicum, ex magno illo Ἐυχολογίῳ Græcorum, poſteaque in Sclavonicam lingvam translato Ruthenorum libro Eccleſiaſtico TPEBNIK dicto excerptum. Quam vocem SLUZEBNIK nos, ſuo quidem ſed minus Latino nomine AGENDAM Eccleſiaſticam hodie nuncupamus. Quam AGENDAM Sclavono-Ruthenicam Perquàm Venerabilis Kijovienſium toties jam celebratus Archimandrita, una cum binis Cryptarum Kijovienſium ſchematibus, mihi dono miſit, quæ etiam omnia publici juris nunc facio.

VII. β. Obſervo in Epiſtola hac Ruthenorum de incorruptibilitate corporum emortuorum in Cryptis Kijovienſibus ſententiam: videlicet, Patrum iſtorum corpora, ob ſanctitatem vitæ anteactæ, & ob ſingularem in DEUM pietatem incorruptibilitate donata eſſe. Quæ ſententia ſano ſenſu intellecta haud usque adeo eſt abſurda. DEUS enim Sanctus ac benedictus, inque operibus ſuis admirandus inter filios hominum, etiam

in ſumma Evangelii gloriæque ſuæ luce edere miracula nondum ejuravit, Pſalm. 66. v. 5. Quæ miracula inter fideles ſuos DEUS patrat tum clam, tum palam. 1. *Clam* quidem, quoad vivimus, actus Providentiæ ſuæ admirandæ inter nos edit, quod Pſalmus nunc allegatus, nec non Pſal. 46. v. 9. graviter docent. Sed hoc fit nobis id non obſervantibus, Pſal. 73. & Pſal. 139. v. 17. &c. 2. *Palam* autem DEUS ſtupenda edit facinora. In articulo Mortis fidelium ſervorum ſuorum. Etenim, qui cuſtodit Sanctorum ſuorum oſſa, ut ne ullum ipſorum conteratur, Pſal. 34. v. 21. idem etiam ea, ubi & quando vult, edere miracula jubere poteſt, quod ipſum Protomartyr N. T. S. STEPHANUS, JESUM Θεάνθρωπον à dextris DEI videns, dulciſſimo afflictæ animæ ſuæ ſolatio, expertus eſt, Actor. 7.

VIII. Deinde & hoc obſervandum probè eſt, quod piis Chriſti ſervis morituris concentus harmonici ſeu Muſica quædam, cujus harmoniæ dulcedo ineffabilis eſt, aliquando audiatur, non ab agonizantibus duntaxat, ſed ab aliis quoque

piis

piis adſtantibus, atque id ipſum ultro atteſtantibus. Quod non ſuperſtitione, ſed revera fieri, neque eſſe habendum ſusque deque, D. Auguſtinus fratres ſuos monet. Præter Auguſtinum Nicephorus lib.8. Hiſtor. Eccleſ. cap. 41. de Amouno quodam Ægyptio refert, Antonium animam ejus è corpore migrantem deduci in cœlum, Angelicis virtutibus eam comitantibus, atque ineffabili quodam hymnorum carmine proſequentibus, vidiſſe. Quod ſi Nicephorus (in rebus multis ingenium ejus ita eſt) fabuloſus hîc videtur, audiamus igitur alios: & quidem 1. *Gaufridum* Monachum Clarevallenſem, in Vita Divi Bernhardi, lib.11.cap.3. in fine, qui de Sancto hocce Abbate refert: quod, cum pauper quidam, & verè pauper ſpiritu, mortuus fuiſſet, ipſe animam deferri audiverit. 2. Quin & in tranſitu Aldefonſi Catholici Aſturiorum Regis, qui Anno Salutis 790. imperavit, voces pſallentium in aëre, feruntur, fuiſſe auditæ: *Ecce, quomodo tollitur juſtus, & nemo conſiderat*, teſte Roderico Toletano lib. de rebus Hiſpaniæ cap. 5. Tom.2. Corporis Scriptorum rerum Hiſpan. pag.72.

3. Eurosia Bohemiæ Regis filia Arragoniæ Regi per nuncios desponsata, cum in Maurorum Principis manus venisset, atque ab eo, conjugio ipsi copulari renuens, ad mortem damnata esset, ferientis gladium patienter expectans, hanc Angelicam vocem audivit: *Veni electa mea, Sponsa CHRISTI, accipe coronam, quam tibi DOMINUS præparavit,* ut memorat Lucius Marinæus Siculus, lib. 5. de rebus Hispaniæ Tom. I. Corporis Scriptorum Hispan. pag. 343.

4. Item, in obitu cujusdam Episcopi Compostellani, viri eximiæ sanctitatis, auditæ sunt voces Angelorum canentium: *Veni, electe DEI, intra in gaudium DOMINI tui.* Johannes Visæus Brugensis in Chronico rerum Hispanicarum ad Annum 920. Eodem Tomo I. pag. 715.

5. Gregorius Magnus Homil. 15. in Evangelia de servulo quodam paralytico commemorat. Qui, cum se jam morti proximum cognovit, peregrinos viros atque in hospitalitate susceptos admonebat, surgerent illi secumque Psalmos pro expectatione exitus sui decantarent. Cúque

que ille cum eis moriens psalleret, voces psallentium repente compescuit, cum terrore maligni clamoris, dicens: *Tacete. Nunquid non auditis, quantæ resonent laudes in cœlo?* Cumque ad easdem laudes, quas intus audierat, aurem cordis intenderet, sancta illa anima à carne soluta est. Sed exeunte illâ, tanta illic fragrantia odoris aspersa est, ut omnes illi, qui aderant, inæstimabili svavitate replerentur: ita ut per hoc patenter agnoscerent, quod eam laudes, quas audierat, in cœlum suscepissent. Idem repetit, lib. IV. Dialog. cap. 14. Porrò & Homilia 40. in Evangel. de ROMULA: Nocte, *inquit*, quartâ magistram suam vocavit. Qua veniente viaticum petiit, & accepit. Et ecce subitò in platea, ante ejusdem cellulæ ostium, duo chori psallentium adstiterunt, &, sicut ipsæ se dicebant sexus ex vocibus discrevisse, psalmodiæ cantus dicebant viri, & fœminæ respondebant. Cumque ante fores cellulæ exhiberentur cœlestes exequiæ, sancta illa anima carne soluta est. Quâ ad cœlum ductâ, quanto chori psallentium altiùs ascendebant, tanto cœpit

psalmodia leniùs audiri, quousque & ejusdem psalmodiæ sonitus, & svavitas elongata finiretur: Repetit idem, ceu veram facti historiam, lib. IV. Dialog. cap. 15.

6. Circa MARTINI quoque Episcopi mortem Angelicos cantus fuisse auditos memoriæ prodidit M. Marulus Spalatensis, lib. 6. Exemplor. cap. 16. Sed cujus autoritate fretus, me fugit. Etenim Severus Sulpitius, Paulinus, Venantius Fortunatus, Gregorius Turonensis aliique, tale quid de Martino non statuunt. Sed nec illud occurrit apud alios probatos Scriptores, quod idem auctor, de Paphnutio, Benedicto, Stephano, Ægidio, Maximo, Marcellino aliisque pag. 1436. tradit, quasi in obitu simile quid contigisset.

7. Quarè nec absurdum erit, quod in Patria mea Bicinæ Silesiorum (præfiscinè id recenseo) annis abhinc 46. accidit. Ubi, cum Reverendus olim, doctrinæque & singularis pietatis nomine celebratissimus Dn. CHRISTOPHORUS Süssenbach/Pastor Ecclesiæ ac Ministerii in Districtu Bicinensi Senior, avus meus maternus, diem supremum obiturus, manè horâ

horâ ſexta in templo Pſalmum ſecundum, pro more Eccleſiæ, de æterna Filii DEI generatione explicaſſet paucis : converſus ad populum, hoc ipſo die mortem ſibi obeundam, prædixit, factaque ad conſtantiam in Fide JESU CHRISTI, mutuam charitatem, & ad pietatem adhortatione, ſingulis Eccleſiæ membris, Miniſterio, Magiſtratu & plebe valere juſſis, domum ſuam, multorum lachrymis comitibus, quo vaderet, ne ſeſe orphanos Pater, pupillos Patronus deſereret, inclamantibus, abiit; moxque, viribus ipſi ſenſim deficientibus, decumbere ex valetudine, ſeque, uti ajebat, in occurſum DOMINI accingere cœpit. Cujus rei famâ excitati Magiſtratus oppidanus & aliquot Eccleſiarum vicinarum Paſtores Seniorem ſuum adeunt, ſalutant, ecquid valeret, rogant. Ille verò de valetudine nihil ſolicitus, eandem ad illos quam paulò in Templo, inſtituit παραίνεσιν. Interea, cum datâ ſingulis manu valediceret, concentus harmoniæ ſuaviſſimæ toto quadrantis horæ ſpatio, per oppidum reſonans audiebatur, incertum quo loco, aliis in turri, quibusdam in Cu-

ria, nonnullis Chorum illum Musicum in mœnibus canere arbitrantibus. Aderat fortè ibi Organœdus Ecclesiæ oppidanæ, qui dulcedine illius harmoniæ captus, referre eam in numeros Musicos, atque consignare in exemplum Musices cœlestis tentabat; sed conatu semper irrito. Quo facto Pastor nondum agonizans uxore sua Eva, nomine Hebræo (hujus lingvæ erat peritissimus) CHAVA, CHAVA accersitâ: Vidisne, nunc inquit, *CHAVA mea, pietatem esse ad omnia utilem, & habere hujus & cœlestis vitæ promissionem. Audin, quid canat Musica cœli! Et tibi eâdem suavitate canet cœlum, si permanseris in fide & amore FILII DEI.* Quibus dictis ad parietem conversus, nemine advertente, obdormivit placidissimè. Quo tam beati excessûs exemplo, deinde consangvinei ac tutores mei ad pietatis studium me puerum subinde accendebant. Quod ego tum adultior, ceu commentum superstitiosæ plebis, initiò rejiciebam; nunc autem, tot exemplorum in Ecclesiâ CHRISTI confirmatus, hæc esse certissima, credo. Namque Angeli Sancti ministerio fideli-

delium cœlitùs deputati, cum deportant in ſinum Abrahami animas noſtras, numquid muti hoc faciunt?

IX. Sed liberos quoque noſtros ſæpius, adultiores verò aliquando etiam videre in agone ſuo quasdam Angelorum apparitiones, variâ quidem ſpecie & imagine, frequens admodum, & ferè paſſim inter Chriſtianos decantata docet experientia. Adeoque non agonizantium eſſe delirium, ſed ipſam rei veritatem: hoc ipſum enim adducta nunc S. STEPHANI ProtoMartyris viſio, nec non Angelorum Lazaro morienti & jam emortuo miniſtrantium exemplum, Luc. 16. evincunt graviſſimè.

X. Quin & poſt ipſam mortem, in religioſorum CHRISTI ſervorum corporibus atque oſſibus, haud leviora DEUM edere miracula, mirifica Eliſæi oſſa docent, 2. Reg. 13. Quo Sanctorum honore poſthumo DEUS, & pretioſam ſibi eſſe ipſorum mortem, Pſalm. 116. declarat, & ad ipſorum fidei vitæque ſanctitatem nos hacce tam gravi religione invitat.

XI. Si collapſis terræ motu quibusdam

mea-

meatibus, longitudo Cryptarum Kijoviensium incerta Archimandritæ aliisque Ruthenis rerum suarum peritissimis est; unde ergo Frœlichio & Floro Polonico, eos sese Smolenscium usque, ad octoginta milliaria Ruthenica, extendere constabit? Certè, præterquam vulgi superstitiosi traditione, alio nullo niti possunt argumento.

XII. Notanda verò Archimandritæ sunt verba voti alias benevolentissimi: *intimè*, inquit, *precor, ut intercessione eorum, quibus non dedit, nec dabit videre corruptionem*, &c. Quod ego quidem Viri optimi votum animo accipio gratissimo; cœterùm, quia, ut cum Poëta loquar,

Diversum sentire duos de rebus iisdem
Incolumi licuit semper amicitiâ,

pace magni illius Patris, quæro haud immerito: 1. *An sanctorum Patrum & Heroüm Kijoviensium corpora nondum viderint corruptionem?* Ad quod Problema distinctè respondeo, corruptionem trifariam accipi: est enim inchoativa, continuativa, vel consummativa. *Incboatam* esse, mox ab ipso mortis eorum articulo, corporum

porum illorum corruptionem, eo quod humidum & calidum nativum ſeu (cum Phyſicis loquor) radicale jam evanuerit, certiſſimum eſt. De *continuante* corruptione nullum eſt dubium: quia, uti Florus Polonicus ait, corpora illa compreſſa quodammodo, & quaſi aſſa ſunt: ſcilicet quia exta viſcera in corporibus illis ſenſim attenuata ſunt: namque corpora illa non eviſcerata, ſed in Cryptis, & quidem in ſua quodque cella, eſſe repoſita ex Πατερικῷ palam eſt. Adeoque corpora illa attenuari in dies ſenſim ac inſenſibiliter exiſtimo. Quod verò corruptio corporum illorum conſummata à tot ſeculis nondum ſit, miramur omnes & obſtupeſcimus.

XIII. Alterum eſt: *An corpora Patrum Kijovienſium emortua non viſura ſint corruptionem?* Venerabilis Archimandrita phraſi Scripturæ S. ita, *Deus, inquit, nō dedit, NEC DABIT illis videre corruptionem;* adeoque, corpora illa in Cryptis ſuis nunquam corruptum iri, ſentit. Sed hoc ſtatuere aut credere in ſenſu Theologico religio nobis piaculumque eſt: ſoli enim homi-

homini ΘΕΑΝΘΡΩΠΩ CHRISTO JESU istud datum est privilegium, ut ne corpus ejus in sepulchro ullam videret corruptionem, quocunque illa nomine veniat, nec inchoativam, nec continuativam, neque consummativam. Quemadmodum enim corpus ejus sanctissimum labe Peccati Originalis nulla inquinatum est ratione: ita etiam à Lege corruptionis speciali DEI privilegio exemptum est, qua de re ipsemet in persona Davidis, Psalm. 16. v. 8. exultabundus gloriatur. Quod igitur simpliciter soli & unico CHRISTO attributum à DEO est, arrogare sibi nullus Sanctorum præsumat: cum etiam sanctissimorum Patriarcharum, Regum, Prophetarum, & Apostolorum corpora post mortem dissoluta tandem corruptaque sint. Quin & communi mortalium conditione exempti, vivique à DEO in cœlum rapti Henoch & Elias, certo modo communem senserunt & corporum suorum corruptionem sive immutationem. Ergo eandē corruptionem corpora quoque Patrum Crypto-Kijoviensium tandem experientur.

CAPUT VII.

De RATIONE SEU MODO FODIENDI CRYPTAS.

SUMMARIUM.

1. *Cryptæ Kijovienses Roxolanorum studio & labore excavatæ.*
2. *Non Itali foderunt eas.*
3. *Cryptas Metallo subductas esse, falsum.*
4. *Cryptam sub terra ad centum milliaria Germanica ducere est Isthmum perfodere.*

I.

COntemplatus es, Lector, Cryptas Kijovienses: quid, quæso, tibi esse videntur? Profectò, si meatus istos variè contortos Labyrinthum aliquem, vel Creticum Dædali antrum dixeris, rem veram dixeris. Quod si autem Pli-

nius Creticum, Ægyptium, Lemnium & Italicum Labyrinthos inter Orbis recenſet miracula; quantò magis ſacras Kijovienſium Cryptas Labyrinthum dixeris, aut ſtupendum Ruſſiæ miraculum.

II. Cum igitur, teſte celeberrimo Roxolanorum Archimandrita, Kijovienſes, & conſequenter omnes reliquæ Ruthenorum Cryptæ non naturales, ſed arte & labore religioſorum Patrum ad miraculum ſub terra ductæ ſint; quapropter excavandi eas rationem expendere, operæ erit pretium haud contemnendum.

III. Effodi autem Cryptas ſub terra docet Archimandrita noſter; ſed rationem fodiendi Neſtor in Πατεϱικῷ ſchemate ſequenti oſtendit, quod exinde excerptum apponere hîc viſum eſt. RA-

p. 61

RATIO SEU MODUS FODIENDI CRYPTAS, FIGURA B.

NB.

III. Ex quo ſchemate palam eſt 1. Non Italos artifices, uti David. Froelichius in ſuo Viatorio, & Florus Polonicus Auctoris Indifferentis Germanicè nuper editus exiſtimant, ſed Viros religioſos ſeu Monachos Græco Ruthenos effodiſſe Cryptas Kijovienſes. Quod ſi cæmentarii, lapicidæ, aut ſtatuarii, in fornicibus aut periſtyliis erigendis, aliquid operæ Templis aut Cryptis addiderunt, nihil quicquam inficior, ſed hoc non eſt, Cryptas elaborare. 2. Falſum eſt, quod Cryptæ iſtæ in 80. milliarium amplitudine metallo vario

ſubductæ ſint. Utiquè obſtupeſcit animus, hæc tam portentoſa de Cryptis Kijovienſibus, autore incerto, referri. Sed fama creſcit eundo, cui qui facilè credit, facilè decipitur, &, quod non injuria fit, à Ruthenis naris emunctioris deridendus toti Orbi propinatur. Quis enim tantum hoc iter ſub terra emenſus unquam eſt? Qua ratione terra in cavandis tanta lõgitudine Cryptis egeſta eſt? Tentabant olim tot Principes, Imperatoresquè Romani Cæſar, Caligula, & Nero (Svetonius in ſuis locis) Iſthmum inter mare Erythræum (vulgò *Rubrum*) & Nilum perfodere, ſed conatu irrito. Ruthenos autem Kijoviâ Smolenſcium vel Pieczaram usquè Moſcoviæ oppidum, longe amplius centum milliaribus longitudine Cryptas effo-

effodisse, tonsores quidem aut lippi referunt, sed Rutheni hoc nesciunt, certè vix fungi credent.

CAPUT VIII.

DE USU CRYPTARUM.

SUMMARIUM.

1. *Antra V. & N. T. sanctorum receptacula tutissima.*
2. *Cryptæ subterraneæ religiosa Monachorum cubicula.*
3. *Cryptæ Kijovienses Divorum emortuorum Mausolea.*
4. *Miraculum in Crypta Paschale.*
5. *Visitationes & honores defunctis habiti.*

I.

UT nihil in Natura rerum vacuum est, nec ulla sine certo fine aut scopo suscipitur actio: ita Cryptæ & antra subterranea usus egregios, & optata ejusdem cultoribus præbent semper commo-

 da.

da. Latebant olim in antro *Prophetæ* Iſraelis, cum tempeſtas perſecutionum in eos immeritò ſæviret; Hinc *ſpelunca Davidica* ADULLAM 1. Sam. 22. *Cryptæ Propheticæ*, Eliæ ſub monte DEI Horeb, 1. Reg. 18. Virorum Propheticorum centum, quos Abdias Magiſter aulæ Regis Achabi in illis pane & aqua paſcebat, atquè à Tyrannide Jezabelis protegebat, 1. Reg. 18. *Antrum Regium*, in quod Reges Cananæi ſeſe metu Joſuæ receperant, Joh. 10. *Crypta Apoſtolica* & Martyrum in montibus & ſylvis, Hebr. 11. Antra *Muſarum* in Græcia, in quibus Viri Docti otii ac meditationis gratia quandoquè habitabant: *Antra Sibyllina*, de quibus Lactantius, & Geographi veteres & recentiores agunt prolixius.

II. Similiter Cryptæ quoq; Kijovi-

jovienſes certas easquè graves ob cauſas à MonachisGræco-Ruthenis effoſſæ ſunt. 1. Ut converſis ad Chriſtum Clero & Laicis, ſæviente in ſe Tyrannorum Ethnicorum tempeſtate, aliquod ibidem eſſet receptaculum. Qùò quidem ſe auctores earum Patroniquè Antonius, Theodoſius & alii plures frequenter recipiebant, tutoquè ibidem, etiam ab hoſtibus Tartaris, qui loca illa ſacra violare non audebant, diu incolumes agebant.

III. Ut Monachi privatæ religioni vocare ibidem commodè poſſent. Quidam enim ibidem in cellis Pſalmos aliasquè preces peragebant. Alii, corpora ſua jejuniis atquè vigiliis maceraturi, ultrò ſe antris iſtis includebant, pane modico & oleribus victitantes, ut *Nicetas, Laurentius, Nikon, Euſtatius, Pi-*

minus & alii, in quibus antris eâ nonnulli permanebant constantiâ, ut nec Jhumenorum (Abbates ita Græcorum imitatione, quasi τῶν ἡγȣμένων vocant) autoritate & mandato, nec horrendis satanæ spectris atquè tentationibus extrahi inde in lucem possent, quales *Isaacus* & alii Monachi erant. Adeò primitus Christiani pietate abundabant atquè religione, quæ tam pia exempla miramur quidem omnes, sed imitamur paucissimi. Utinam, loco antrorum subterraneorum, supra domorum nostrarum terraneis inclusi cellis, Musæis, aut cubiculis, Deum eo animi devoti ardore coleremus! Sed hodie nobis veterum pietas ac religio obsolescit, nostra autem juniorum aut jejuna nimis est, aut omninò nulla.

IV. 3. Tandem & hoc animo religiosi illi Patres Rutheni propria effodiebant in Cryptis antra, ut vivis cellæ aut sacella, mortuis verò certa essent Mausolea & dormitoria. Etenim ex Lege & consvetudine veteri sua quisque Cryptâ, atquè cellâ fasciis instar infantium, &, imitatione Ægyptiorum cadaverum, circumvoluti post fata reponebantur. Quorum solemnes exequias, atquè defunctorum corporum ornamenta, nec non Monachorum nænias & lachrymas subjecta schemata palam spectanda proponunt. In quibus inter alia exequiæ THEODOSII Jhumenis seu Abbatis, Cryptæ minoris Kijoviensis auctoris, facibus accensis, ac frequenti tum Clero, tum populo, solenniter instituuntur. Ubi in sandapila defuncti

Theodoſii corpus faſciis, adinſtar infantis, circumvolutum, palamquè ſpectandum à Monachis ſui Ordinis in Cryptam ſolenniter deportatur. Qua ratione etiam reliqui Monachi, quos Rutheni Inok, quaſi unicos, nec non Czerniec, hoc eſt nigros ab habitu Monachorum atro vocitant, terræ mandantur.

RATIO SEPELIENDI DEFUNCTOS IN CRYPTA.

FIGURA A.

V. Sanctiori ergò fine antra in Oriente habentur, quàm quidem nonnullæ alibi ſpecus: Exempli gratia Antrum illud Trolhettanum in Norwegia ſub ipſa hians Cataracta, furum & latronum re-

INTROITUS CRYPTARUM

EXEQUIÆ SACRÆ

receptaculum olim & hodienum est, quod ego meo ipsius periculo comperi.

VI. Solet autem Presbyter Kijoviensis Feria prima Paschatos, sacris antelucanis peractis, cum aliquot fratribus in Cryptam descendere, defunctorum Patrum corpora invisere, eaque sacro thure suffumigando preculas aliquot ex more recitare. Quo facto mortuos alloquitur exultabundus hisce verbis: *Sancti Patres & Fratres, hodie CHRISTUS fracto Mortis jaculo à Mortuis resurrexit!* Cui comites fratres respondent: *Verè surrexit CHRISTUS DOMINUS.* Quibus dictis, corpora denuò insumantes, abeunt. Res sanè mira in Crypta illa, imperante Roxolanis Simeone Alexandrowicz sub Archimandrita Kijoviensi *Ni-*

colao, accidit. Cum enim Presbyter quidam Dionysius in Crypta sacris supra memoratis suffiendo operaretur & tandem pro more mortuos hisce verbis: *SANCTI PATRES & FRATRES, hodie CHRISTVS*, fracto *Mortis jaculo, resurrexit à Mortuis*, inclamaret; Continuo Crypta illa, quasi terræ motu concussa, vociferans Presbytero respondit: *Verè CHRISTVS DOMINVS resurrexit, ô Pater Dionysi*: Nestor in Πατεϱικῷ cap. ult. Vide autem Visitationis hujus schema sequens:

VISITATIO PASCHALIS CORPORUM IN CRYPTIS.

FIGURA C.

VII. Hujus visitarionis vestigia

f.170

6

gia invenio Hierosolymis Marc. 16. ubi Maria Magdalena, cum reliquis mulieribus fidelibus post humum unctionis officium corpori CHRISTI Dominiquè sui præstitura, sepulchrum, die à morte ejus tertio, summo manè invisebant. Idem olim Hebrone factitatum procul omni dubio. Quin imo Matth. 23. Judæos sepulchra Prophetarum magno honore exornasse, Domino ne quicquam id improbante, legimus. Missis aliarum gentium, ut & Ecclesiæ primitivæ exemplis, unicum, quod Hafniæ in Dania summa cum voluptate spectavi, adjiciam. Receptum ibi more atquè consvetudine veteri est, ut superstites liberi, sepulchra Parentum aut cognatorum, singulis diebus solis, horis matutinis, aut ipsimet visitent

tent lachrimabundi, aut misso servo vel ancilla sepulchrorum tumbas ac inscripta Epitaphia rosis, liliis, ruta, verbena, aliisque elegantissimis floribus conspergi atquè exornari jubeant, memoriam suorum etiam post fata honorabilem sibi atquè gratissimam hoc testantes pietatis officio. Id honoris Beati quoquè Patris nostri Lutheri manibus Wittebergæ in templo arcis habetur adhuc, sed maximè Magdeburgi in cœnobio Augustinianorum, quò ut supra dictum est, cellam atquè ligneum Lutheri lectum videndi studio, multi tam illustrium, quam è plebe promiscua concurrunt; nec vidisse locum tam religiosi quondam Monachi contenti, etiam in lecto ejus recumbunt; alii quoquè assulas è lecto cultellis abscis-

ſciſſas, in memoriæ gratiam & oſtentationem ſecum aſportant. Quapropter lectus ille adeo conſciſſus & diſtractus eſt, ut vix jam ſuis conſiſtere baſibus queat. Sunt tamen, qui memores beneficii divini, DEO pro accenſa per incomparabilem ſervum ſuum Lutherum in ipſis Antichriſti tenebris Evangelii luce devotas, in genua procumbentes, agunt gratias. Et hi ſanè ſanctorum tumbas viſitant omnium ſanctiſſimè. Sed pergamus.

CAPUT IX.

De

SPECIEBUS CRYPTARUM RUTHENICARUM.

SUMMARIUM.

1. De Crypta Pieczoro Moſcovitica non conſtat. *2. Mo-*

2. Moscovitarum barbaries.
3. Cryptæ Borysthenidæ Kijoviensium nobilissimæ.
4. Crypta ANTONIA præstat THEODOSIÆ.

I.

NEstor, in sæpius adducto libro Sclavonico Πατεϱικὸν dicto, obiter duntaxat aliarum quoque Cryptarum facit mentionem. Et, quantum conjicere licet, prima Crypta Russiæ in oppido Beresta ab Hilarione Viro religioso effossa, quam postea aliquanto tempore Theodosius in ætatis Monasticæ tirocinio incolebat.

II. Altera Crypta est Barasensis (vulgò *Pieczara Barareska*) quam Antoni primum fuisse antrum Nestor tradit.

III. Tertia ad Urbem Czerniechoviam ostenditur, quæ ab Antonio adolescentiore, itidem effos-

effossa est. Hanc ad Kijovienses usque Cryptas sese subterraneis porrigere meatibus imperita affirmat plebecula.

IV. Quartam celebriorem oppidum Moscoviæ PIECZORA, à Crypta quam continet, sic dictum, inquè ipsis Livoniæ finibus situm, ostentat. Cujus Cryptæ videndæ studio ardens cum anno superiore iter faciens in idem oppidum *Pieczora* divertissem, Monasteriumquè loci illius sanè munitissimum, atquè templum Divæ Mariæ Sacrum, ingredi cum turba frequente vellem, à custodibus Portæ non sine probrosis convitiis rejectus sum. Ea enim Moscovitæ sunt barbarie, ut nullaexteris humanitatis officia præstent, unde nullum in Moscovia aut rarissimum est Xenodochi-

um; imò Christianos Occidentales, tàm Pontificios quàm Evangelicos, impuros ac degeneres, se verò solos genuinos & Orthodoxæ Ecclesiæ pullos esse reputant: Unde plebs illorum *Pràvvostavvny*, sacerdotes autem & sacrificuli *Prepodobni*, *Bohonosni*, id est, Reverendi & Deiferi vulgò audiunt. Hinc de ea nihil quicquam certi tradere Lectori possum.

V. Nobilissima omnium, uti Metropolis Russiæ Kijovia, ita singulariter Crypta duplex Kijoviensis ad ripam Borysthenis, sub monte edito est, in quo Monasterium templaquè aliquot celeberrima spectantur eleganter. Sub monte autem Cryptæ visuntur duæ, altera *Antonii*, altera *Theodosii*, qui ambo, ut su-

prà

prà dictum eſt, Cryptarum iſtarum Auctores olim, nunc Patroni earundem à Ruthenis ſalutantur. Prima quidem ANTONIA, cujus paginam & inſcriptionem litera geminata A ✠ A. Altera eſt THEODOSIA, cujus paginam & inſcriptionem Θ ✠ Θ ſignant. Quæ duæ Cryptæ tamen impares ſunt, & altera ambitu ſinuum, cellarum, inquè eis repoſitorum Patrum Kijovienſium copiâ ſuperat alteram. Etenim Crypta Antonia I. Amplior longe eſt THEODOSIA. II. Pluribus magisquè ſinuoſis flexibus, quas Rutheni plateas vocant, nec non cellis diſtinctior; imò Crypta ANTONIA Labyrinthus eſt perplexisſima, adeoquè Kijovienſe Ruſſorum miraculum: quippe ingreſſus eam homo meatuum ignarus, teſte

Archimandrita ibidem celeberrimo, ſine ductore exire nequit. III. Crypta Antonia plurima Divorum Ruthenorum corpora poſſidet, cum in Theodosia pauciora quieſcant. IV. Crypta Antonia illuſtriores dignitate ac meritis Viros oſtentat, nempè Metropolitas, Epiſcopos, Principes, & alios commatis eminentioris, cum Theodoſia tantorum Patrum atque Heroum Principum ſterilis admodum ſit. V. Crypta tamen Theodoſia, pluribus ſub terra faberrimè conſtructis Sacellis, quàm quidem Antonia, gaudet. Repete quæſo, Lector, & confer inter ſe utriusquè Cryptæ ideam ſuprà delineatam. Et quia nobis adire eas per loci longum admodum intervallum atque diſtantiam non licet, hîc

hîc eas contemplare, ac Roxolanorum hominum ingenium atquè devotam religioni induſtriam mirare.

CAPUT X.

De CORPORIBUS IN CRYPTIS KIJOVIENSIBUS REPOSITIS.

SUMMARIUM.

1. *Catalogus Patrum & Heroum in Cryptis dormientium.*
2. *Religio privata ſubterranea.*
3. Πρόσφορον *panis Græco Ruthenorum Eucharisticus.*
4. *Non omnes in Cryptis dormientes Catalogus recenſet.*

I.

CORpora illa in utraquè Crypta tùm integra fatoquè Mortalibus communi nondum corrupta, tùm corrupta atquè in terram matrem redacta sunt; nonnullorum tamen σκέλετα & crania oleo hodienum scatent. Cum autem nomina defunctorum, non omnium quidem, sed tantùm præcipuorum Patrum atquè Heroum ipsa Cryptarum schemata indicent; quapropter hic loci ea duntaxat recensebo nomina, quæ Ruthenorum Historicus Chronologus Nestor in Πατερικῷ ordine suo indicat. Tu Lector benevole, singulorum corpora atq; tumbas sive cellas, in quibus repositi jacent, in suis Cryptis inquirito. Suntquè

CATALOGUS PATRUM PRÆCIPUORUM IN CRYPTIS KIJOVIENSIBUS DORMIENTIUM.

I. ANTONIUS, Cryptæ Majoris Antoniæ fundator, primusque Monachorum Græco-Ruthenorum auctor.
II. THEODOSIUS, Cryptæ Minoris Theodosiæ fundator.
III. STEPHANUS, Ihumen seu Abbas.
IV. NIKON, Ihumen seu abbas.
V. BARLAAM, Ihumen seu Abbas.
VI. EPHREM, Eunuchus.
VII. ESAIAS, Thaumaturgus Episcopus.
VIII. DAMIANUS, Presbyter.
IX. JEREMIAS, Monachus annosus admodum.
X. MATHÆUS, perspicax spectrorum observator.
XI. JSAAC, tentatus à Satana.
XII. NICETAS, clausus in Crypta, post-

hac Episcopus Novogrodiensis creatus.
XIII. LAURENTIUS, Clausus.
XIV. ALYMPIUS, Pictor miraculosus.
XV. AGAPETUS, Medicus miraculosus.
XVI. GREGORIUS, Thaumaturgus.
XVII. MOSES, Ungarus strenuus castitatis vindex.
XIIX. JOHANNES, afflictus.
XIX. MARCUS, fossor Cryptarum.
XX. THEOPHILUS, religiosus.
XXI. PROCHORUS, Thaumaturgus.
XXII. THEODORUS, tentatus.
XXIII. BASILIUS, familiaris Theodori.
XXIV. PIMINUS, Jhumen seu abbas.
XXV. SPIRIDON, Pistor Prosphororum
XXVI. NICODEMUS, Pistor.
XXVII. EUSTRATIUS, Jejuniis & martyriis clarus.
XXVIII. NIKON, Monachus captivus.
XXIX. KUKSZA, Martyr.
XXX. PIMINUS, Jejuniis clarus.
XXXI. ATHANASIUS, Monachus in Crypta clausus.
XXXII. NICOLAUS SWIATOSZ, Dux Czerniechoviensis.

XXXIII.

XXXIII. ERASMUS, Monachus negligens, ſed poſtea frugi.

XXXIV. ARETAS, Monachus avarus, poſtea pœnitens.

XXXV. EVAGRIUS, Diaconus } Fratres odioſi.
XXXVI. TITUS, Presbyter }

XXXVII. NIFONE, Epiſcopus Novogrodenſis.

XXXIIX. ONESIPHORUS, Monachus.

XXXIX. POLYCARPUS, Archimandrita Kijovienſis.

XXXX. NICOLAUS,

XXXXI. DIONYSIUS, Presbyter.

XXXXII. NESTOR Chronologus Ruthenus.

XLIII. SIMON, Epiſcopus Wlodimirienſis & Susdalienſis.

XLIV. CAPITA, miraculosè oleifera.

II. In hoc Patrum Kijovio Cryptanorum catalogo occurrunt quædam Lectori haut ſatis obvia, quæ paucisſimis explicata dabo. 1. Vox Jhumen, quæ eſt vox origine Græca, quaſi dicas ἡγούμενος, id

id eſt, Dux, Princeps, Primas, Ruthenis autem Ihumen ſignificat idem quod Latinis Regularibus Pater Prior, Abbas, Primas, Præfectus ſeu Præpoſitus Monaſterio: Poloni eum vocant Ociec Starßy. Germanis ein Probſt. Sunt autem in Catalogo *Stephanus, Barlaam Nikon, Piminus.*

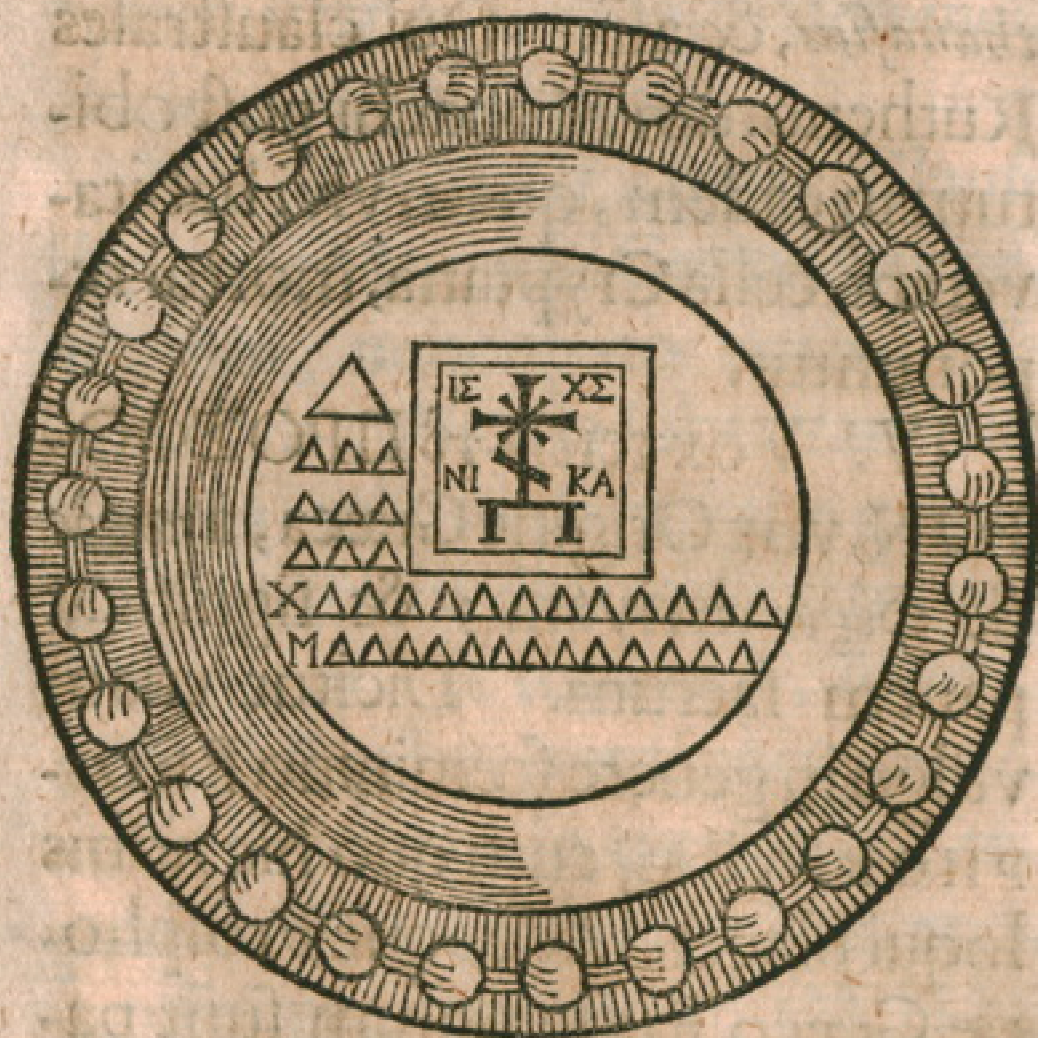
III. 2. Vox Clausus. Clauſi dicuntur Monachi Græco Rutheni, qui, nuncupato voto, ſeſe cellæ aut cubiculo ſubterraneo in Crypta, religionis privatæ gratiâ, ita aggeſtâ untiquaquè terra incluſere, ut vix foramen, ſubminiſtrandis cibo, potui aliisquè neceſſariis pateat. In qua cella Cryptana religioſi Viri Pſalmis recitandis, precibusquè ad DEUM fundendis occupabantur: item jejuniis, vigiliis, aliisquè negotiis

ipſo-

ipſorum conditioni convenienti-
bus corpora ſua tum expiando-
rum peccatorum gratia, tum pro-
pter opus Meriti (quem errorem,
cum Pontificiis communem ha-
bent) emacerabant. Suntquè in
Catalogo recenſito, *Laurentius*, *A-
thanaſius*, & alii. Qui clauſtrales
Ruthenorum Monachi poſt obi-
tum in eadem, quam vivi habita-
verant, cella Cryptana, mortui re-
ponuntur.

IV. Vox tertia τὸ ΠΡΟΣΦΟ-
ΡΟΝ, vox Origine Græca, à πρὸς
& φέρω derivata; & ſignificat
panem ſacrum. Dicitur etiam
vulgo in genere fœminino PROS-
PHORA, RÆ, cum quo hic nobis
loqui placet. Adeoquè Proſpho-
ræ Græco Ruthenorum ſunt pa-
nes ſacri minuti, quib9 ſacerdotes
in adminiſtratione Cœnæ Domi-
nicæ

nicæ utuntur, eumquè tunc panem ſacramentalem vocant. Hujus Proſphoræ figuram quantitatemquè ab ipſis Græco Ruthenis religioſis acceptam tecum, Lector Benevole, communico:

Cujus Proſphoræ inſcriptio in ſuperiore Crucis facie IΣ. XΣ. legitur

tur JESUS CHRISTUS: in inferiori autem NIKA, Victoris Christi victoriam peccati, mortis & satanæ significat. Quam Prosphoram sive panem in ipso consecrationis sacramentalis actu Presbyter concisam minutim in calicem aureum vino plenum immittit, atquè ita, peracta consecratione, Communicantib9 utramquè speciem, more apud ipsos recepto, cochleari aureo oblongiore, in os ingerit leniter: qua de re consule Euchologion Græcorum.

V. Sed alius insuper est Prosphorarum istarum usus: Nam simul atquè Christianus sacrâ potitus est Eucharistiâ, assumpto præterea panis & aquæ vehiculo, adstans puer paropsidem argenteam vel stanneam sustinens, singulis sacr iepuli convivis (inter quos etiam

iam infantes bimulos non sine stupore observavi) unicam inde porrigit Prosphoram, quam illi sudario involutam secum domum asportant, ut sit illis accepti S. S. Sacramenti monimentum. Sed hæc & plura alia in Euchologio Græcarum Ecclesiarum, Parisiis edito legi possunt. Hæc enim ego ὡς ἐν παρόδῳ.

VI. Cæterùm nondum omnes in Cryptis dormientes Patres hic recensiti sint. Siquidem Nestor & Patres Rutheni plures quidem, imò sicut olim stellæ cœli Abrahamo, ita in Cryptis Kijoviensibus dormire innumerabiles Viros divinos, quorum corpora nequè incorrupta nequè resoluta & integra adhuc esse affirmant. Veruntamen, quemadmodum capitum oleiferorum nomina nesci-

ve-

verunt penitus : ita nec cœterorum in Cryptis dormientium hominum nomina vitæquè eorundem rationem tradere, hactenus potuerunt. Obtendunt causam, quia frequentibus Tartarorum bellis & Bibliothecæ illorum direptæ sunt & periti Cryptarum aut periere omninò, aut fuga alio dilapsi evanuere. Quorum autem monumenta atquè nomina Ruthenis celebrantur adhuc, ea tùm in libro Πατερικὸν auctore Nestore annotata sunt, tùm in Tabula stellata eleganti schemate infrà depicta sunt.

CA-

CAPUT XI.

IN QVO PROBLEMA PROPONITUR:

Quænam ſit cauſa incorruptibilitatis corporum ab annis amplius ſexcentis in Cryptis Kijovienſibus dormientium?

SUMMARIUM.

1. *Cura ſepulturæ mortalibus anxia.*
2. *Objectiones contra ſanctitatem Patrum in Cryptis dormientium integritatem corporum promerentem.*
3. *Grata poſterorum Ruthenorum erga Paſtores ſuos memoria.*
4. *Privilegium incorruptionis Patriarchis & omnibus Vet. & N. T. Sanctis negatum, & ſoli* CHRISTO *datum eſt.*
5. *Corpora Magorum trium Coloniæ Agrippinæ.*

Ita

I.

ITa ſemper erat omnium ferè gentium ingenium, ut quoties ultima humanitatis fata animos earū ſubibant, corruptionis corporum ſuorum conſternati metu, quidam Cryptas ſibi abditosque ſub terra cuniculos fodere, alii opobalſamo aliisque ungventis & aromatibus corpora eâ inficere curâ atque diligentia ſolebant, ut, factâ animæ jacturâ, minimum corpora ita inuncta ſervarentur, ne omnia mortis eſſent omnino. Hinc etiam inter nos Chriſtianos, quibus Oracula DEI mortisque Divinæ Jeſu Chriſti participium omnem diei ſupremæ corruptionisque fatalis eximere metum debebant, quotusquisque ditiorum non Cryptulam cineribus ſuis in Cœmiterio, aut in ipſo DEI ſacra-

rio, maturè dedicat. Hinc etiam Lappones ſub Polo Arctico frigentes eo amoris erga ſuos demortuos calore ardent, ut parentes, conjuges, liberos, aut cognatos ſuos, etiam poſt mortem, incorruptos eſſe velint. Adſcribam quæ Magnus hoc ſeculo Eruditionis in Regiâ & celeberrima Svecorum Academia Upſalienſi vindex & auctor *JOHANNES SCHEFFERUS*, Fautor & amicus meus obſervandus, in ſua Lapponia cap. 27. pag. 315. de Lapponum ſepultura ſtylo tradit puriſſimo atque elegantiſſimo. *Capſa*, inquit, *funebris plerumque eſt ex trunco arboris excavato. Sed, ubi materia formandæ capſæ ipſis deficit, quod fit, cum in nudis montibus Norvagicæ vicinis verſantur, defuncti cadaver communi vehiculo ſive trahæ ſuæ, quam appellant*

AKIA, *capsæ loco imponunt*, & pag. 316. *Aliqui nudâ terrâ obruunt defunctum una cum traha. Aliqui trabam cum defuncti cadavere undiquaque muniunt stipitibus arborum subtus, supernè, ac à lateribus, ne facile situm contrahat & corrumpatur, cadaverque laceretur ac devoretur à bestiis feris. Imò ob hanc causam quidam Lapponum defunctorum suorum cadavera in speluncis reponunt, osque eorum obturant lapidibus.* Idem Auctor celeberrimus, loco citato pag. 314. Gratum omninò Europæ obtigit beneficium, quod summi Svecorum Regis atque Regni Senatoris & Cancellarii MAGNI GABRIELIS DELAGARDE sumptibus atque auspiciis, cura verò celeberrimi hoc seculo in re literaria Auctoris JOHANNIS SCHEFFERI, sepulta tot seculis UPSALIA ANTIQVA,

necnon ignorata Lapponum traha & Rangiferorum ſecreta Orbi palam facta ſunt. Non prodiiſſet è deſertis ſuis Lapponia, niſi magnus Sveciæ Senator id juſſiſſet. Non legeremus hodie attoniti, in Lapponia exilii Protoplaſtorum noſtrorum è Paradiſo, ob crimen admiſſum læſamq; Creatoris glorioſi atque benedicti majeſtatem, ejectorum veſtigia, niſi ea SCHEFFERUS noſter preſſiſſet feliciſſimè: quo nomine, & magno SVECIÆ COMITI, & Academiæ Upſalienſi tanti Auctoris nutricibus, ſingulares ac ingentes gratias Orbis debet literarius. Sed ad noſtram Kijoviam.

II. Corpora Patrum Ruthenorum in Cryptis Kijovienſibus à multo jam tempore repoſita, ſingula ſingulis cubilibus collocata, faſciis-

ſaſciisque adinſtar infantū obvoluta dormiunt. Cum facies eorum videas, non σκέλετα vides, ſed facies ſua cute veſtitas, ſuisque ex naturæ ingenio effformatas lineamentis. Quod quidem novum ſub Sole non eſt, cum & in Crpytis Ægyptiorum à multis ſeculis cadavera humana jaceant, cujus ſimile faſciis obvolutum corpus Ægyptium Lugduni Batavorum in camera Anatomiæ, inter alia Orbis Κειμήλια, cum ibi Muſis navaremus operam, cum ſtupore ſpectabamus aliquoties. Hoc tamen eis diſcrimen intercedit, quod Ægyptia corpora balſamo & variis aromatibus imbuta, adeoque hac ratione præmunita à putredine ſint; quod autem Sanctorum ſuorum corporibus fieri Kijovienſes negant, cum ibi nec

balſamum detur ullum, neque aromatum copia.

III. Quod ſi *Kijovienſium* Patrum corpora nullo tincta balſamo, aut aromatibus infecta ſunt, & tamen tot jam ſeculis immota, & nec quicquam corrupta aut putrefacta ſunt, adeoque ſi hiſtoria rei hujus certa omnibusq; vera eſt numeris, profectò eſt, quod plus ſatis demiremur, & cujus rei videndæ gratiâ *Kijoviam*, ſecundo Pripeto ac Boryſthene profecti Cryptas illas adeamus. Etenim ibi, Cryptis ſæpe hiantibus, aër quandoque mutatur, atque crebris exterorum atque Monachorum ibidem incluſorum commeationibus, nec non facularum ardentium, aut etiam thuris Sacri in Viſitationi Paſchali &c. fumigationibus variè afficitur, aut inficitur

citur potiùs ; & tamen mortuorum corpora, aëre tam variè affecto, permanent ſemper eâdem formâ, atque integerrima.

IV. Sunt qui in Cryptarum illarum ſinuoſis concamerationibus aërem ſpiritu lapidifico affectum exhalare, quo ſpiritu infecta corpora lapidum inſtar pridem obriguiſſe, atque etiamnum ſic concreta permanere putāt. Sed hoc argumentum Rutheni experientia multifariâ refutant. Dato enim hoc in gratiam diſputantis, non tamen conceſſo omninò, quod corpora Patrum kijovienſium iſto vel alio quodam ſpiritu forti infecta obriguerint; cur autem non omnia ibidem ſepultorum hominum corpora in ſua obriguêre integritate; ſed plurimorum oſſa vetuſtate attrita ſunt,

nonnullorum etiam oſſa & corpora, ex lege mortalitatis attenuata, ac poſtmodum in pulverem ſoluta, omninò evanuerunt? Meritis ergò Patrum id unicè attribuendum eſſe volunt.

V. Adducam ex Πατερικῷ Ruthenorum Doctorum apologiam, in qua integritatem atque cauſam ejusdem, nempe Sanctorum Kijovienſium Merita oppugnantium argumenta refelluntur.

OBJECTIO I.

Præſtare id natura poteſt, ut corpora Patrum mortuorum in Cryptis Kijovienſibus incorrupta longo tempore maneant. Ergò hanc ob rem corpora illa ſancta dici nequeunt.

RESPONSIO RUTHENORUM.

Peripatetici cum ſuo Stagirita putredinem corporum naturalium ita definiunt: *Putredo eſt interitus caloris naturalis in humido, cauſatus à calore externo.* Etenim calidum nativum ſiccitate, tanquam termino, humidum radicale circumſcribit, nec patitur humidum illud diffluere. Deficiente autem calido nativo, humidum quoquè radicale & nativum, termino circumſcribente ſe deſtitutum, facile diffluit. Quæ diſſolutio fit à calore externo, qui ſeſe in humidum radicale corporis emortui inſinuavit. Definitionem autem hanc eſſe veram ipſius Philoſophorum principis Ariſtotelis rationibus probo.

I. Corpora putredini obnoxia, post exhalationem caloris naturalis, ob humorem solutum atquè diffluentem, mollescunt. Quo humore sublato corpus vermibus scatet, tandemque pulvis & terra remanet, *Aristoteles* 4. Meteor.

II. Corpora naturalia, dominante calore æstivo, vel flante Austro, facilius corrumpuntur, acescunt, aut omninò putrescunt, quàm quidem hyeme.

III. Corpora frigida, glacies & metalla non putrescunt: quia calor externus prævalere frigori ipsorum interno nequit, actio autem superans est à fortiori, quemadmodum corpora naturâ calida non facilè corrumpuntur, quod ipsum in aromatibus, sulphure & aliis videre est: in his enim corporibus

ribus calidum internum potentius eſt externo.

IV. Corpora in motu continuo haud facile putreſcunt, quæ verò quieſcunt, citò corruptioni ſunt obnoxia, quod in aqua continuo fluente, & puteana immota, quæ citius corrumpitur, quam fluitans, obſervatur: ita etiam reliqua corpora Naturalia paulò craſſiora, & quidem carnoſa, putredini ſunt obnoxia. Atqui nihil horum de corporibus Patrum in Cryptis Kijovienſibus quieſcentium affirmari poteſt.

Quibus fundamenti loco argumentis præmiſſis, porrò Adverſario noſtro iſtud Dilemma Phyſicum propono: Corpora Patrum Crypto Kijovienſium, aut habent calorem nativum internum, qui eſt inſtrumentum vitæ con-

conjunctum; aut non habent. Si habent, tunc non ſunt emortua, ſed adhuc viventia: vita enim humana ex ſententia omnium Philoſophorum, in calido & humido naturali radicatur atquè conſiſtit. Si autem, quod quidem certisſime eſt verum, calorem nativum internum non habent. Ergò humidum nativum à calore externo affectum facilè in corporibus ipſorum reſolveretur, & putrefactio corporum neceſſariò ſequeretur, adeoquè Paradiſiaca illa mortis ſententia: *Pulvis es & in pulverem reverteris.* Gen. 3. in corpora Patrum Kijovienſium jam pridem executioni mandata fuisſet.

V. Inſuper Adverſarius Theologorum ſententiam colophonis loco probè expendat, qui meritum

tum (causam meritoriam) putrefactionis esse peccatum communiter statuunt. Quod si ita est. Ergò corpora Patrum kijoviensium in Cryptis non naturaliter, sed supranaturaliter, adeoque propter merita sua tamdiu supersunt integerrima.

OBJECTIO II.

Cryptæ Kijovienses sunt locus conservativus corporum, eadem à putredine prohibens. Hinc non mirum est corpora Patrum ibidem recondita non esse tanto jam corrupta tempore. Antecedens probatur exemplo Cryptarum Ægyptiarum, in quibus corpora à multis seculis non esse putrefacta, sed hactenus incorrupta manere, Boterus fol. 218. Parte 1. lib. 3. tradit.

RESPONSIO RUTHENORUM.

Negamus Antecedens in Cryptis kijoviensibus esse locum conservativum corporum. Pisito autem, quòd contrà experientiam ratio nihil quicquam statuere possit; attamen Antecedens nihilominus esse falsum hoc evinco argumento: Si Cryptæ kijovienses locus corporum humanorum conservativus essent, tunc oppositum seu contrarium, scilicet putredinem seu corruptionem, præstare haud possent. Atqui jam præstant. Ergò non sunt locus corporum humanorum conservativus. Majoris Propositionis consequens est verum: namquè oppositorum causæ per se sunt oppositæ. Minorem experien-

tia oculari, adeoquè ipſis rerum teſtimoniis, probamus. Sunt in Cryptis Kijovienſibus aliquot osſium ſtrues, hominum eorum, qui ut corpora ſua diu poſt fata cùm aliis ſupereſſent incorrupta, ibidem reponi voluere. Quin & Sanctorum quorundam oſſa duntaxat, corpore jam reſoluto, ſpectantur. Cum itaquè corpus humanum putrefactioni ex conditione naturæ ſit obnoxium, Cryptæquè noſtræ Kijovienſes per ſe & ſua natura illud ſolvant & corrumpant; ea propter deſtructivæ potius corporum, quam conſervativæ dicendæ erunt. Exemplum Cryptarum Ægyptiarum huc nihil facit, cum nec Boterus, eas loca eſſe corporum humanorum conſervativa ſtatuat, ſed ideò incorrupta ibi durant, quod bal-

ſamo Judaico ac reſinâ cedrinâ infarta, linoquè xylino obvoluta ſint. Præſtat igitur Philoſophum audire, qui hominem etiam ſuprâ ſphæram Lunæ conſtitutum, non quidem à calore externo, qui in ea regione non datur, ſed ex conditione naturæ propriæ mortuum, nihilominus tamen corruptum iri, rationibus aſſerit graviſſimis, *Ariſt. lib.* 1. *de Cœlo*, *Text.* 100.

OBJECTIO III.

Corpora Patrum Kijovienſium, balſamo, ſucco cedrino peruncta, aut aromatibus variis arte condita ſunt. Ergò ideò non corrumpuntur.

RESPONSIO RUTHENORUM.

Corpora rebus odoriferis peruncta

uncta tantiſper odorem ex ſe emittunt, quoad vis condimentorum in eis viget, quod etiam omnibus rebus odoriferis accidit, quia, virtute pereunte, etiam odor cum corporibus ipſis evaneſcit. Atqui è corporibus Patrum Kijovienſium nullus omninò odor, nec fœtor exhalat. Ac etiamſi demus, ea aromatis infecta eſſe aut ungventis; attamen, evaneſcente ſucceſſu temporis virtute illa ac odore conſervativo, corpora ſanctorum noſtrorum, nihilominus tandem putreſcerent ſenſim ac evaneſcerent.

OBJECTIO IV.

Sancti iſti, quorum corpora in Cryptis Kijovienſibus incorrupta dormiunt, vixerunt illa Chri-

ſtianorum ſerenitate, cum Orientales Græcorum & Occidentales Latinorum Eccleſiæ tanquam ſorores germanæ in mutuo amplexu, hoc eſt, in unione Fidei, adhuc perſeverarent, cujus Unionis recuperandæ gratiâ nos in ſacrificio Miſſæ incruento ita ſupplicamus: *Da nobis uno ore & uno corde confiteri & laudare glorioſiſſimum nomen tuum Patris & Filii & Spiritus S. &c.* Ergò corpora Patrum illo tam beato Eccleſiæ Chriſtianæ tempore viventium, ob unionis illius ſanctiſſimum conſortium, dono incorruptibilitatis à DEO donata ſunt.

RESPONSIO RUTHENORUM.

Converſio & baptizatio Ruthe-

thenorum univerſalis atquè ultima Anno Æræ Chriſtianæ Milleſimo, ſecundum Baronium Annal. Tom. II. Aut Milleſimo & octavo, imperante eoquè in exemplum ſubditis omnibus primùm baptizato Wlodimiro Swiatoslao Duce, facta eſt. Jam autem Sancti iſti Kijovienſes ſub eodem Wlodimiro Swiatoslao, poſt Baptismum ejus, primum Cryptas illas fundabant. Ergò demum, poſt triſte illud divortium ac ſeceſſum Eccleſiæ Græcorum Orientalis ab Eccleſia Latinorum Occidentali, Cryptas Kijovienſes viventes Patres colebant, & mortui ceu conditoria ſua occupabant &c. Quapropter, Lector Orthodoxe, invidorum objectiones nihil quicquam te moveant.

VI. Et hæc ſunt, tum quæ ex-

teri Kijoviensibus objiciunt, tum quæ Kijovienses ipsis reponunt. Quæ omnia in hoc caput rediguntur: scilicet, Rutheni negant, Patrum suorum corpora singulari naturæ, loci conservativi, artis unctoriæ, aut etiam seculi beneficio, tot jam seculis, manere incorrupta; sed hancce incorruptibilitatem solis ipsorum meritis & sanctitati vitæ eâ attribuūt religione, ut eam devotis cultibus, jejuniis, precibus, votis, eleemosynis vita monastico crypticâ, aliisquè bonis operibus promeruisse sibi apud Deum glorientur, atq; imitatione cujusdam Ægyptii Regis in laudes patriæ regniq; sui ita exclamantis: *Ægyptus nostra cœlum est*, etiam Russi exultantes clamitent; *Kijovia nostra cœlum est.* Cur non terra? Cur Cœlum est? Quia (inqui-

quiunt in Πατερικῷ) ſunt in Horizonte noſtro Planetæ illuſtriſſimi I. *Saturnus*, Sanctus JOHANNES, cujus anima eo erat in peccando frigore, ut caſtitas ejus nullis illecebris ad libidinem carnalem incendi potuerit. II. Habet Kijovia noſtra ſuum *Jovem* S. MICHAELEM SWIATOSSIUM Ducem Czernichovienſem, qui & Natalium ſplendorem & Dignitatis Ducalis celſitudinem, cum tenui vitæ Monaſticæ conditione, fortunas cum paupertate, purpuram cum cilicio, epulas unctiores cum pane & aqua, metamorphoſi ſtupendâ ultro commutavit. III. Triumphat inter nos *MARS* Victor, S. MOSES Hungarus, qui eo animo cum Polona quadam fœmina Principe, ceu Verus Chriſti athleta, de caſtitate certabat,

ut ab ea nequè blanditiis ullis, nec promiſſis lautioribus, multo minus exquiſitis corporis cruciatibus ad matrimonium cum ea ineundum adigi potuerit. IV. Præſidet Kijoviæ *Sol* & Patronus eminentiſſimus S. ANTONIUS ROXOLANUS, qui durâ & auſtera vitâ multorum corda & animos ſerenabat, & amore Chriſti omnes incendebat. V. Gaudemus noſtra quoquè *Venere* aut Phoſphoro S. HILARIONE, qui ante exortum in Ruſſia ſolem Antonium, Cryptam in Bereſtovia effoderat, in qua etiam religiosè ac piè vitam egit, & abſolvit. VI. Spectatur apud nos admirabilis raræquè in cœlo oſtentationis *MERCURIUS* S. SIMON Epiſcopus Susdalenſis, qui ea in ſtudiis erat induſtria atquè labore, ut Vitas S.S.

Patrum Crypto-Kijovienſium prolixè ac bonâ fide conſcriptas Orbi Chriſtiano traderet. VII. Claret in Cœlo noſtro LUNA illuſtrisſima S. THEODOSIUS, qui, acceptis à ſole ſuo ſerenisſimo S. Antonio auſteræ vitæ Legibus atquè exemplo, præ cœteris Planetis, in tenebris mundanæ luxuriæ, vitæ piæ & bonorum operum facem Mundo præferebat. Sunt præterea in Cryptis ac Cœmiteriis Kijovienſibus centenæ hominum clarorum ſtellulæ, obtutui Spectatorum obviæ. Hactenus Rutheni è Πατερικῷ. Quarum quasdam imago ſequens in templo Divæ Mariæ virginis Deiparæ in Monaſterio Pieczaro-Kijovienſi ſuſpenſa una cum Inſcriptionibus ſuis exhibet, quam imaginem Rutheni Cœlum Kijovienſe;

ſe; alii ſertũ ſtellatum è catena ſuſpenſum vocant.

Sertum Deiparæ Virgini ſacrũ, cujus flores ſerti ſunt ſtellæ, in quibus nomina Abbatum, & Archimandritarum, à primis auctoribus ANTONIO & THEODOSIO, tanquam à Sole & Luna, ordine inſcripta, in Templo ejusdem DEIPARAE Crypto Kijovienſi, extant.

(*) Qui numerat multitu dinem ſtellarum, & omnes nomine ſuo vocat, Pſ. 147. (*

* * Omnes iſti in generationibus ſuis gloriam adepti ſunt, & in dieb us ſuis habentur in laudibus, Syr. 44. (*

VII. Hanc igitur tàm annosam à putredine mortali immunitatem atque integritatem corporum in Cryptis depositorum, nec non omnia eorundem miracula Religiosi Kijovienses meritis bonisque ipsorum operibus attribuunt adeò, ut Sanctorum suorum Ruthenorum merita propria unicam & solam istius incorruptibilitatis causam esse in Πατερικῷ non dubitent. Ast magnâ MERITI CHRISTI injuriâ miraculorum & salutis gloria meritis humanis attribuitur. Profectò criminis idololatriæ reus est, qui, quam sibi soli MERITOQVE suo absolutissimo CHRISTUS vendicat gloriam, alienis Sanctorum meritis acceptam ita fert, ut omnia bonis hominum operibus miracula attribuat, nulla verò in CHRISTUM

transſcribat: ubique merita Sanctorum crepat, nuſpiam Christi Meritum auditur. Sanè nobis Auguſtanæ Confeſſioni addictis talis Religio, æterna eſto religio atque piaculum.

VIII. Quod ſi incorruptibilitatis privilegium humana Divorum Kijovienſium merita, uti ferunt, à Deo reportant; cur, quæſo, Patriarchæ S. Sanctiſſimi, Abraham, Iſaac, Jacob, Sara, Joſeph, & alii in Crypta duplici ſepulti idem non obtinuerunt? Cur tres illi Magi, quos tres Reges vocant, majoribus longè ac divinioribus operibus clari, communi mortalium Lege exempti non ſunt? Etenim corpora ipſorum (quæ vulgata eſt, quam nunc in medio relinquo, opinio) Coloniæ Agrippinæ ad Rhenum ipſemet Anno 1664. in templo Cathetrali Trium

Regi-

Regum in conclavi Altaris magni & eo quidem ardentiore desiderio spectabam, quia ab amplius sesqui mille annis à Nativitate JESU CHRISTI ΘΕΑΝΘΡΟΠΟΥ incorrupta ibi ad miraculum superesse fando non semel acceperam. Ast ego ibi non tria corpora, sed tria solummodo crania humana in tribus thecis aureis, cum inscriptione CASPAR, MELCHIOR, BALTHASAR, esse comperi. Quare famæ tàm incerta tradenti iratus, iter meum ulterius in Belgiam Rheno secundo prosecutus sum. Quod si tria ista Regum, aut Magorum potiùs, crania sunt σκέλετα; demirari satis non possum, cur DEus primorum CHRISTI clientum, eorundemque aut Regum aut Regii ordinis sapientum corpora exanima, primis hominum in Novo Fœdere tantis-
que

que operibus conſpicua, inque Canone ſacro clariſſimos Viros, poſt obitum, integritatis perpetuæ privilegio non donaverit? Eorum quippe opera non privata & paucis ſuorum, ſed publica, & omnibus gentibus fuere in exemplum ſanctisſimum, atque publicè omnibus imitandum populis.

IX. Quid ego porrò ad hæc dicam? Ea hactenus eſt poſt lapſum Originalem humanæ naturæ fragilitas atque ambitio, ut, non usque adeò Parentum primorum degeneres poſteri Paradiſum ſibi in ſua patria plantent, inq; eo aliquam humanitatis ſuæ Majeſtatem incomparabili opponere Divinitati conſilio conentur ſtultisſimo. Adeò altas potentesque peccati Originalis lues, in fibris hominum radices agit, ut multi gratiâ

Dei

Dei ex naturali protervia insuper habitâ, ipsimet [incertum quo congrui uti loqvuntur aut condigni jure] cœlum proprio arbitrio promereri, perque merita sua, ex adultero Pharisæorum ingenio, salutem æternam propriis elaborare sibi manibus, studio allaborent pertinacissimo. Scilicet, ne omnem felicitatis suæ gratiam DEO ferre acceptam, sed in propriis meritis atque gloriola luxuriare etiam, imò Orbem totum in sui admirationem & amores invitent. Hoc ipsum autem quid aliud, quam Idololatricum illud atque virulentum in calice meretricis Babylonicæ vinum est, quo inebriati homines atque gentes sua merita atque opera bona mirum quantum deprædicant; CHRISTI verò Meritun. ·œlo terraque & infe-

inferis potentissimum tanquam exoletum pudendo inter multos Christianos perit silentio? Pudeat operarios istos CHRISTI nominis! Indignus sanè est gratiâ saluteque CHRISTI, qui Meritum ejus sacratissimum putidis hominum meritis constuprat, & profanat. Utinam bonis vacantes operibus benè de Ecclesiâ mereamur, meritorumque gloriam in solum DEUM transscribamus servi inutiles Luc. 12. Sed ita justificata jam pridem est sapientia DEI à filiis hominum operibus manuum suarum gaudentium!

CA-

CAPUT XII.

De CAPITIBUS SEU CRANIIS OLEIFERIS IN CRYPTIS KIJOVIENSIBUS.

SUMMARIUM.

1. Non omnia corpora Patrum in Crypta Kijoviensi sunt integra.
2. Olei salutiferi historiæ enarratio.

I.

NOn omnia vitâ defunctorum corpora in Cryptis Kijoviensibus incorrupta esse super, testis est tùm αὐτοψία multorum, tùm Πατερικὸν Sclavonico-Ruthenum Nestoris. Sed plurima ibidem hominum cadavera sepulta omninò in sua resoluta sunt principia, ita, ut alicubi ossa duntaxat eorum,

aut

aut in modum ſtruis compoſita, aut abjecta confusè jaceant. Inter quæ crania quædam ſuis quæque cellulis diſpoſita, incertum cujus conditionis hominum, oleum ſanandis, ut ferunt, ægrotantium morbis apprimè conveniens perpetuo ſtillant. Oleum hoc Ruthenis ſacrum eſt. Cœterùm, quia mihi, quid hâc de re ſentiam, nihil quicquam conſtat, ſaltem hiſtoriam de craniis iſtis oleiferis ex Πατεϱικῶ Sclavonico, qua potero induſtriâ, Latinè interpretabor atquà enarrato perſpicuè.

His-

HISTORIA
De
CRANIIS OLEIFERIS KIJOVIENSIBUS.

Ex ΠΑΤΕΡΙΚΩ Sclavono Ruthenico in Latinum idioma translata.

PRæter corpora venerabilia, quæ in Cryptis incorrupta adhuc manent, extant quædam capita oleifera. Quorum autem ea ſint hominum, incerti ſumus. Nihilominus ea devotorum DEO cultorum eſſe capita religione Chriſtiana credere neceſſe eſt: quandoquidem nec pelle nec carne veſtita, & oſſa duntaxat omninò arida, exucca, exanguiaquè ſunt; attamen ſtillant ipſiſſimam olei vel unguenti eſſentiam. Et quidem non ſimplex oleum eſt, ſed quod

donum ac virtutem ſanandi omnes morbos exerit in iis, qui ſeſe eo inungunt veraquè ac religioſa fide ſibi vim ejus applicant. Quod ſi petra Moſis baculo percuſſa, & aquas puras præter naturam ex ſeſe emittens Moſen eſſe ſanctum DEI Virum, olim innuebat. Item, ſi maxilla aſini, quam manus Simſonis Nazaræi tractaverat, quondam puras eodem exemplo aquas ſcaturiens, ſignificabat, donum gratiæ DEI eſſe in Simſone Nazaræo: quanto magis capita hæc Crypto-Kijovienſia, quæ oleum verum præter naturam ſuam, (idquè non ſimplex aut promiſcuum, ſed virtute ſanandi morbos præditum) ſtillant, gratiæ inſignis donum cultoribus illis DEI religioſis, dum viverent, indultum fuiſſe cœlitus ſignificabunt. Quæ capita quando homines, non baculo, nec tantum fortuitò manu ſolâ, ſed quaſi toto corpore & animâ

ipſa

ipsâ tanguntur, tunc sese cum illis quodammodo unientes virtute ipsorum potiuntur. Quapropter Sanctorum procul omni dubio hominum, & ipsa hæc quoquè miraculosa capita sancta sunt. Quemadmodum & antiquiorum D E I *cultorum reliquiæ venerabiles Nikolaï Mirlekisky, Demetrii oleiferi & aliorum, hujusmodi unguentum seu oleum stillant: ita hâc ratione capita sacra sê sacrorumquè esse hominum, palam docent. Oleum autem hoc sive unguentumest Mysterium sive signum gratiæ, Misericordiæ & Pacis, quæ omnia DEUS ipse Patriarchæ* Noe *per ramum olivæ, quem ipsi columba attulerat, significavit. Eodem oleo Salvator jejunium quoquè insignit, Matt. 6. v. 17. Tu,inquit,* jejunans oleo caput tuum inunge. *Similiter oleum significat prudentiam, Math. 25. v. 4.* Virgines prudentes acceperunt oleum

um in vasis suis cum lampadibus. *Et Apostolus S. Johannes*: Et hæc, *inquit*, unctio, quam accepistis à DEO, maneat in vobis. *In his igitur omnibus hominibus gratiosis DEUS ipse ostendit, quantopere honoret cultores suos, quando oleum istud sacrum è capitibus ipsorum saluti nostræ manat. Eapropter denuò argumentamur: Quemadmodum oleum Sacrum Reges & Imperatores Regnum aut Imperium auspicantes ungit, lampades accendit, ægrotosquè sanat: sic Deus ipse in Cryptis istis palam nos docet, Cultores istos suos, è quorum craniis oleum manare videmus, accepisse Regnum cœlorum, intrasse in regionem lucis, ubi nullus dolor est: ibiquè ceu veræ olivæ surculi oleum perpetuo stillantes, insiti sunt oleæ illi vivificæ CHRISTO Salvatori,* Rom. 11. *v.* 17. *cujus nomen oleum exprimit, Cantic.* 1. *v.* 3. *ubi*

Eccle-

Ecclesia CHRISTVM Sponsum suum hisce verbis salutat : Oleum effusum nomen tuum. *Eodem argumento David Rex & Psalmista ipsum honorat, Psal.* 45. *v.* 8. Dilexisti justitiam (*male vertit Nestor in* Πατεϱικῷ *pro justitia Veritatem*) & odisti iniquitatem ; propterea unxit te ô DEUS, DEUS tuus oleo lætitiæ. *Sic & nos unumquemque istorum DEI cultorum ; è quorum capitibus oleum sudare videmus, omnia gratiæ ipsorum dona in unum quasi conferentes, iisdem verbis alloquamur : Dilexisti Veritatem & odisti iniquitatem : ideò unxit te ô Serve DEI, DEus tuus oleo lætitiæ. Lætitiæ, inquam, ceu liberante nos à doloribus. Lætitiæ, porrò, tanquam replente nos in terrâ gratia & benedictione, in cœlis verò gloriâ æterna.*

Et hæc est historia de capitibus oleiferis in Cryptis Kijoviensibus ex Πατερικῷ Rutheno Latinè bonâ fide reddita; jam seqvuntur argumenta, quibus Rutheni, capita sive crania ista meritorum atquè sanctitatis possessorum suorum virtute, oleum scaturire salutiferum evincere allaborant.

CAPUT XIII.

De

ARGUMENTIS RUTHENORUM PRO MIRACULO OLEI CRYPTANI.

SUMMARIUM.

1. *Oleum Crypto-Kijoviense panacæa.*
2. *Argumentum à conditione cranii gravissimum.*

3. Gra-

3. *Græco Ruthenorum religio non est quæstuosa.*
4. *Regum Galliæ cura ægrotorum.*
5. *Merita hominum mortua, MERITUM CHRISTI vivificum.*
6. *Capita trium Regum, majoribus meritis longè illustriora, nullum stillant oleum.*

I.

MAgnum est, quod tradit historia. Esse in Cryptis Kijoviensibus quædam hominum ab aliquot seculis ibidem sepultorum capita seu crania, in discis reposita, quorum nomina vetustate aut injuriâ temporum obsolevêre. Et quamvis crania hæc arida, cariosa & exsucca omnino sint, quod αὐτοψία probat; attamen oleum, Nestore & Archimandrita INNOCENTIO GIZIELO testibus, non aquosum, sed ad instar ungventi paulò spissius, nec

ad fundendum, ſed ungvendum commodius, ac virtute ſanandi per Roxolaniam celebratiſſimū, ex iisdem capitibus ſcaturit. Imò panacææ nomine in Hiſtoria Cryptana palam commendatur, atquè adeò miraculoſa omnes curandi morbos, dolores acutos mitigandi, membraquè mutila reſtituendi poteſtas oleo huic attribuitur. Sanè plus ultrà!

II. Rutheni argumenta tùm aliena ſequius hâc de re ſentientium refutant, tum pro olei iſtius miraculo propria eaquè extraordinaria proponunt. Ad aliena argumenta referunt Rutheni 1. argumenta Phyſica, quæ à conditione Naturæ ſumta refutant, ſcilicet hunc olei ſalutiferi proventum, non beneficio aut Natura Cranii fieri; quemadmodū enim

ex

ex ſilice aquam per naturæ Leges nemo excutiet: ita etiam, ex oſſibus aridis & exuccis, ſi vel mille Crania in mortario contuſa torcularis prælo ſubjicias, oleum exprimere, tibi abſurdum erit.

III. Evincere tamen inſtando naturæ factum Adverſarii Ruthenorum pergunt. (α) Oſſa cranii non ſolida, ſed carioſa, poroſa, facileque friabilia eſſe: hinc fieri, ut crania illa, poris undiqua verſum hiantibus, aërem Cryptæ effluviis aqueis, nec non pingvioribus cadaverum exhalationibus turgentem, jamquè tot effluviis ſpiſſiorem factum, perpetuò attrahant, attractum poſtea in pelvim aut diſcum, diſtillent, qui ſuccus coagulatus ſpeciem tandem olei aut opobalſami refert. (β) Nihil novi, nec miraculi res

eſt, oleum illud ægra hominum viventium corpora ſanare, cum ex effluviis corporum in Crypta reſolutorum exhalet. Atquè ita, quia per mutuum Naturæ amorem, ſive συμπάθειαν oleum illud corpori humano eſt ὁμογένεον; hinc à ſimili facilè curatur ſimile. Exempla plurima id confirmant: namquè adeps omento humano detractus viſcera & exta hominum curat: amuletum è pelle humana præparatum morbos contagioſos abigit: ſangvis & emplaſtrum ſympathicum etiam eminus vulnera claudit, & quæ alia plura artis Medicæ admiranda proferunt. Quam ego inſtantiam eſſe gravisſimam cenſeo.

IV. Eapropter, cum nec Patres Kijovienſes in Πατερικῷ ſuo, nec Ruthenorum quiſpiam ad

hæc argumenta respōdeant quicquam, & ego litem hanc facere meam nolo. Decernant eam, qui Cryptas illas salutarunt, & num, præter crania illa oleifera, alia quoquè ossa, scamna, ostia aliaque lapidea aut lignea aëre humido madeant, tractando ea manibus sensu ipso perceperunt; quod ego quidem in aliis Cryptis ita esse, non una comperi experientia; sed in Kijoviensibus Cryptis hospes sum.

V. Sunt autem, qui Patres Kijovienses fraude agere, capitaquê illa, quæstum ea ex re faciendi gratiâ, oleo perfundere suspicantur; adeoq; fidem historiæ derogant. Ego verò de fide historiæ, quam Lectoris arbitrio relinquo, nihil quicquā solicitus, rem hancce, obtentu quæstus, fraudi religiosorum

aſſignandam eſſe nego. Quandoquidem, cum in regiâ Magni Ducatus Lithvaniæ Metropoli VILNA Eccleſiæ Invar. Auguſtanæ Confeſſioni γνησίως addicta Evangelium prædicarem, occaſionem non unam, cum Græco-Ruthenis religioſis de rebus Fidei atquè Eccleſiæ Chriſtianæ conferendi nactus impetrataquè à perquam Reverendo Cœnobiorum Vilnenſis & Coronenſis Ordinis S. Baſilii Præpoſito, Viroquè in literis & Theologia inſigniter docto, Domino MARTINIANO WOLOSZOWICZ fautore & amico meo quondam familiariſſimo, ſacra Græco-Ruthenorum publicè inſpectandi veniâ, nihil quicquam illos in laborioſisſimis Liturgiis ſuis ad quæſtum facere, ſed omnia ex Lege gratis fieri probè obſervavi;

vi; ſecus atquè apud Pontificios fit,ubi Indulgentiæ, Purgatorium, Divorum defunctorum reliquiæ, Altaria, imagines & ſtatuæ &c. ad quæſtum proſtant, tandemquè teſte Mautuano, etiam

Cœlum eſt venale Deusque.

Sed in Eccleſia Ruthenorum nihil ego ad quæſtum agi, & ne teruncium quidem poſtulari à quoquam, (eleemoſynis oſtiariis exceptis) aut conferri vidi. Sacra igitur Græco-Ruthenorum, meo *αὐτόπτȣ* teſtimonio non ſunt quæſtuoſa, ſed religioſa, adeoquè Clerus ipſorum ab operis mercenariis quæſtuquè Simoniaco planè alienus eſt.

VI. 2. Proinde Patres Kijovienſes, miſſis è Naturâ depromptis rationibus, ad tranſcendens Naturam confugiunt argumentum.

Inter

Interrogati enim de miraculi oleiferi causa, dicto citiùs, merita Patrum emortuorum sanctitatemq; vitæ ante actæ allegant. Horum meritorum virtute fieri, ut homines oleo isto inuncti, aut religiosè utentes, accedente fide, cœci videant, surdi audiant, muti loquantur, ulceribus deformati mundentur, ex valetudine decumbentes confirmentur, Dæmoniaq; ab obsessis ejiciantur; &, quod miraculorum familiam ducit, omne donum perfectum à Patre luminum, capitum istorum possessores, suis apud DEUM meritis atq; deprecationibus obtinere posse indigentibus ipso, docent. Confirmant hoc exemplo Regum Galliæ, qui antiquâ consvetudine certis anni temporibus, variis morbis affectos homines, manuum contactu, pristinæ

næ reſtituũt incolumitati, hæc verba dicentes: Rex te tangit, DEUS te ſanat. Quo facto multos curavi ægrotos. Cauſam hujus ſanctionis adſcribunt hanc: quia Reges Galliarum ſunt Reges ſacro oleo uncti, cujus unctionis virtute ſalus hominibus miſeris confertur. Si ergo contactus profanus ſanat morbos, quanto magis contactus oleumquè ſanctorum DEI ſervorum.

VII. Hoc autem, quod Græcorum æquè ac Latinorum Pontificiorum Eccleſiam nimium deformat, ferendum nequaquam eſt ſacrilegium, quod omnia DEI dona perfecta, remiſſionem peccatorum, adeoquè juſtitiam & vitam æternam humanis Divorum ſuorum meritis attribuant, plebiquè imperitæ preces ac merita ſer-

vorum hominum eâ commendent instantiâ, ut meriti Domini Nostri Jesu Christi, nulla in toto Πατερικῷ faciant mentionem: & in sanitatis aliorumquè donorum collatione non Meritum Christi, sed putida hominum merita hominibus applicantur. Ita enim Sylvester Klossow Episcopus, Rutheno-Mecislaviensis, Orszanensis & Mohiloviensis, in sui Πατερικοῦ contracti compendio lingva Polonica conscripto, & Kijoviæ Anno M. DC. XXXV. edito: item in libro de miraculis virtute, intercessionibus ac meritis Patrum & Capitum Crypto-Kijoviensiū patratis passim facit, atquè docet. Dum autē Episcopi Christiani omnem beneficiorum Dei gloriam meritis & sanctitati vitæ humanæ ferunt ac-

acceptam, Merito FILII DEI, tanquam ſi à diſpenſatione donorum cœleſtium ille eſſet alienus, nullam planè in Cryptis ſuis aſſignant; ſed, quam cruento admodum funere, amaraque corporis & animæ ſuæ paſſione & ſibi acquiſivit gloriam, & nobis emeruit ſalutem; CHRISTO abrogant omninò, quicquid illi hac in re excuſent, aut limitent: atque ita florentibus in Crypta Kijovienſi mortuorum hominum meritis atque mediatione apud DEUM, MERITUM Principis vitæ marceſcit ſenſim & oboleſcit, tandemque animis hominum evaneſcit.

VIII. Nos Eccleſiæ primitivæ Apoſtolico-Catholicæ genuini Filii, Auguſtanæquè Confeſſioni addicti fratres, quoties ad Patrem venire, ac ejus gratiam atque in-

dulgentiam impetrare volumus, per CHRISTUM venimus, omniaquè à DEO obtinemus. Si deprecatione pro admissis sceleribus est opus, habemus deprecatorem apud DEUM JESUM CHRISTUM justum, cujus solius obedientia atquè Merito justitia salusq; nobis comparata est. Ast cujus autoritate quæso, Antonius aut Theodosius Mediatores salutis atquè saluti hominum opitulatores à DEO sunt constituti? Si enim cum sanctis æterna in cœlis felicitate frui animus est; profectò non est in alio quoquam salus, nec est aliud salutis nomen datum hominibus, quam nomen Domini NOSTRI JESU CHRISTI, Act. 4. Et hæc Fides verè Apostolica & Catholica sacratissimum olim CHRISTI

ME-

MERITUM, non autem Merita humana miſeris hominibus proponebat ſemper, atque enixius commendabat, quam quidem nunc faciunt, qui ſe Canonicæ Fidei Chriſtianæ poſſeſſores, ſolosque præ cæteris Catholicos eſſe, gloriantur: Qui, ne quid ſoli CHRISTO ſuperſit gloriæ, etiam vitæ æternæ Meritum mortuis ſanctorum operibus acceptum ferunt, illudquè rudi applicant plebeculæ. Certè olim non erat ſic.

IX. Quod Kijovienſes ad Boryſthenem de oleiferis ſuorum craniis ſtatuunt, hoc ipſum etiam Colonienſes ad Rhenum de asſervatis apud ſe in Templo Cathedrali trium Regum craniis asſerere poſſent. Crania autem illa regia, in Cryptula ſua, inquè

aureis thecis quadratis, à tot seculis reposita, nullum unquam scaturiere oleum; cum tamen si miraculorum gratia operibus hominum debetur, Regum illorum, seu potius Magorum, qui illustrioribus longè atquè majoribus operibus, quàm multi alii fuere conspicui, corpora l. capita non oleum aut unguentum aliquod, sed balsamum thure, myrrhâ, auroquè ipso pretiosius non stillare duntaxat, sed ultro atque in magna copia effundere deberent. Quamvis nunc neq; pro veritate illorum corporum disputare, nec falsitatem impugnare mihi sit animus.

X. Alia ergo indaganda erit causa, cur tria illa *Casparis*, *Melchioris*, *& Balthasaris* (ita enim ipsorum est Coloniæ inscriptio) Regum

gum vel Magorum itidem arida & exucca capita oleum non ſudent, neque ſtillent? Et ea quidem mihi, qui ut ſupra monui, Anno 1664. Coloniæ Agrippinæ cryptam illam ingreſſus, omniaque cum cura contemplatus ſum, in promptu eſt: quia Colonienſis trium Regum crypta, non ſubtus ſed ſuprà terram, & quidem intra Altare magnum in conclavi anguſto non effoſſa, ſed ſtructa è lapide polito eſt. Hinc quia Cryptula illa certis hebdomade diebus atque horis, valvis recluſis, ita patet, ut per tenues eosque inauratos cancellos eò penetret aër ſiccus, eamquè fere quotidie permeet, nullus ibi humor, nec ſudor eſſe & conſequenter nec oleum ullum ſtillare poteſt. Applica, Lector, & judica.

CAPUT XIV.

De RUTHENORUM INGENIO

SUMMARIUM.

1. *Cum Græco-Ruthenis de Fidei Christianæ Articulis frustra ex Patribus disputatur.*
2. *Rutheni Religionis suæ tenaces & constantissimi sunt.*
3. *Sacra Græco-Ruthenorum harmonica.*
4. *Ecclesiastes ex memoria concionans Ruthenis quibusdam mendax audit.*
5. *Sacerdotes Ruthenis Angeli Deiferi.*
6. *Rutheni Christiani Canonici. Sed*
7. *Iconolatræ abominandi ac superstitiosi.*

I.

INgenium Russiæ observare molis magnæ est, qua maximè adhibita vix tamen assequi datur, cum

cum Russi Septentrionales barbariè efferati, exterorum curam finibus, urbibus templisque suis arceant; Meridionales verò seu Borysthenidæ, rerum suarum invidiâ, pectoris sui viscera inspici vix tandem patiuntur. Quantum tamen tum in itinere Moscovitico perspicere, potissimum verò ex familiari cum Græco-Ruthenis Patribus consuetudine, quorum indultu singulari Vilnæ in Lithvania in templo Spiritus S. atque in Monasterio Ordinis S. Basilii ipsorum Pædo-Baptissimum, nec non cujusdam Viri Scythæ quadragenarii conversi solennem in Ecclesiam ipsorum acceptionem, ejusdemquè publicam per Baptismum initiationem: circa Liturgiam rationem administrandi sacramentum Cœnæ DOMINI-

CÆ: lotionem pedum die Viridium: Copulationem Neogamorum: Horas Canonicas, aliosq; Græco-Ruthenorum ritus Ecclesiasticos, αὐτόπτῃ inspectare mihi, nonnullaque alia, instituto cum ipsis non uno colloquio discere ex ipsis licuit, tecum, Lector, benevole, communicare paucis, apud me certo consilio constitui.

II. Produnt autem præ cæteris ingenium ipsorum tàm Religio, quam civilium morum quædam admiranda specimina. In religione ipsorum occurrunt. 1. *Disputationis de FIDEI dogmatibus incertitudo.* Disputans enim quodam tempore VILNÆ cum venerabili Domino Abbate suprà sæpius laudato WOLOSZCOWICZ de Processione Spiritus S. cum post

evictam ex literis ſacris Spiritus S. à. Patre & Filio proceſſionem, conciliorum quoque Nicæni, Conſtantinopolitani, ſymboli Divi Athanaſii, nec non S. Baſilii autoritatem in teſtimonium adducerem; ille, objecto falſi crimine, omnes Græcorum Patrum libros, Conciliorum decreta adeoque & Symbolum S. Athanaſii, ab Eccleſiâ Occidentali, odio Orientalium Græcorum corrupta eſſe contendebat, nec ſe niſi ex ipſorum Græco-Ruthenorum libris, quos ſolos eſſe ſibi intemeratos, convinci volebat. Quicquid igitur illis ex Patribus Græcis in Germaniâ, Gallia aut Anglia editis objeceris, omnes libros iſtos dedita opera eſſe corruptos tibi reponet, atquè ita diſputationi cataſtrophe, ſilentium erit indigna-

bundum. Idem de reliquis FIDEI Articulis conferendo experieris; ſuſpecta enim ipſis Occidentalia Latinorum dogmata, librisq; ab ipſis editis fidem habere dedignantur.

III. 2. Nec minus eſt ſtupendus ipſorum Diſciplinæ Eccleſiaſticæ rigor atquè vigor: ac præcipuè excommunicatio peremptoria ſive Bannum majus, quo ſacrilegii, aut alius cujuspiam criminis magni reus, in facie Eccleſiæ, à Præſule ritibus ad terrorem compoſitis, excommunicatur publicè ita, ut, ni reſipuerit maturè, etiam poſt mortem Banni illius fulmine percuſſi hominis corpus terrâ indignum inſepultumque maneat, donec precibus amicorum exoratus Præſul excommunicatum reum à Banno illo peremptorio publicè

blicè denuo atque solenniter absolverit: quo facto, ab Ecclesia, magnâ tùm doloris ac simul lætitiæ significatione, justa ei demum funebria in Cœmiterio persolvuntur.

IV. 3. RELIGIONIS suæ TENACITAS, atquè constantia ea ipsis est, ut solas Orientales Ecclesias, veras & puritate Apostolicâ gaudentes, se quoquè solos Orthodoxos, solos Christianos ingenuos; Occidentales verò Ecclesias atquè Christianos spurios atquè impuros esse censeant. Hinc (α.) Ruthenus Ruthenum in itinere salutans non proprio ipsum aut amici nomine, sed superbo admodum PRAWOSLAWNY, id est, Christiani Canonici, sive Orthodoxi celebris titulo compellat. Hinc excrucia centum, occide

de mille Ruthenos, certè vix unus à Religione ſua degenerabit: nihil enim durius in humanis rebus eſt, quàm avitas religiones, quibus quisquè innutritus eſt, alieno juſſu ejurare.

V. Fit quoquè, ut Moſcovitæ noſtrates, ceu ſpurium ac profanum Chriſtianorum fœtum, ſuis arceant Templis atquè Monaſteriis. Cum quondam forte Lutheranorum vel Pontificiorum quispiam in ipſorum caſtra tranſire, ſacraquè Ruthenorum amplecti vellet, damnato priore ejus Baptiſmo, denuo proſelytum illum rebaptizabant, qui tamen Ruthenorum Anabaptiſmus, autoritate Patriarcharum aliquot in Synodo Moſcovienſi haud ita pridem abrogatus eſt; adeoquè Lutherani noſtri, quos illi Saxones, & Refor-

mati, quos Calvinianos vocant, ejurare duntaxat pravos ſua opinione errores coguntur: quo facto, precibus, aliisquè paucis admodum ceremoniis adhibitis, in Eccleſiæ ſuæ gremium nullo negotio eos recipiunt, moxquè Orthodoxiæ nomine celebres ſive Canonicos appellant. Qua de re ipſorum ΕΥΧΟΛΟΓΙΟΝ, quod Lingvâ Sclavonicâ TREBNIK dicitur, ſuo loco legi poteſt. Deficientes verò ab Eccleſiæ ſuæ communione diris devovent atq; execrantur. Unde Conſtantinopolitanos inter & Romanos, quos UNITOS, ſive Latino-Ruthenos cum Eccleſia Romana vulgò vocant, internecinum planè tantumquè intercedit odium, ut ne umbram quidem illorum ferre velint. Obviam autem ſibi for-

fortè fortuna facti, Græco-Rutheni Veteres, Schiſmatici ab Unitis, Uniti verò ab Veteribus Græco-Ruthenis, carnivori Ventres, Romani Papicolæ convitiis reciprocis ſeſe ultro citroquè lacerantes audiunt. Imò apoſtaſiæ Unitorum indignitate exaſperati Veteres Græco-Rutheni ferro flammaquè in Latino Ruthenos ſæviunt, quod fatalis illa Coſaccorum veteri Orientali Græcæ Eccleſiæ addictorum (quos Uniti & Pontificii per convitium vocant Schiſmaticos) rebellio Anno CHRISTI M. DC. XLVIII. duce Chmielnicio, contrà Polonos excitata docet: in qua multa Unitorum millia à Coſaccis Schiſmaticis pecudum vicem nactata ſunt, qua de re Paſtorius, Florus Polonicus Indifferentis, & alii.

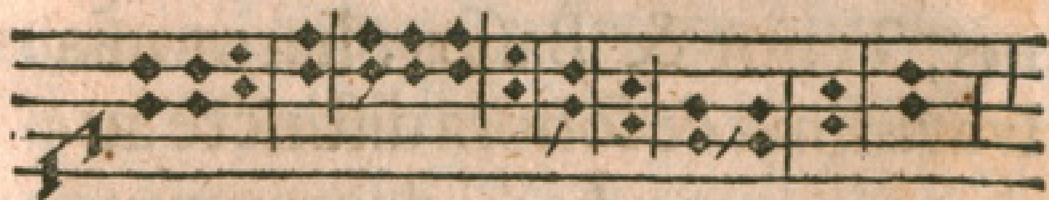
VI.

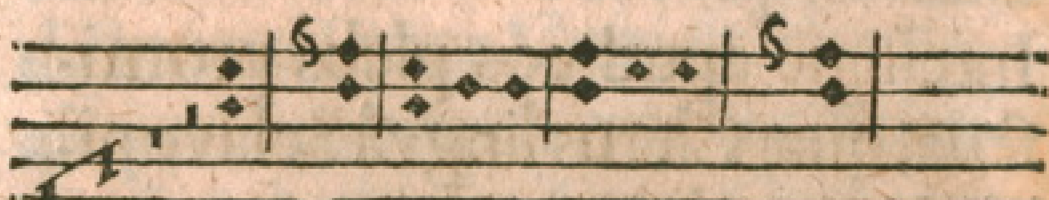
VI. SACRORUM LITURGIÆ (ita Miſſam vocant) ELEGANTIA. Sanctiùs longè atquè elegantius apud Græco-Ruthenos colitur DEUS, quam quidem apud Romanos. Pſalmi enim aliiquè ſacri Patrum Hymni in templis, accinente lingvâ vernaculâ populo, arte Muſica, in qua Diſcantus, Altus, Tenor & Baſſus, harmonia ſvaviſſima & ſonora diſtinctè audiuntur, quotidie ibi decantantur. Intelligit apud eos plebs promiſcua, quæ Clerus lingvâ Sclavonicâ vernacula aut canit, aut orat: Hinc omnes conjunctis Clero vocibus eâ cantant harmoniâ ac devotione, ut audiens raptum me in ἔκστασιν, Hieroſolymis eſſe, primitivæquè ibi Chriſtianorum Eccleſiæ faciem atquè ſpiritum videre mihi viderer, eoquè nomine Fili-

um

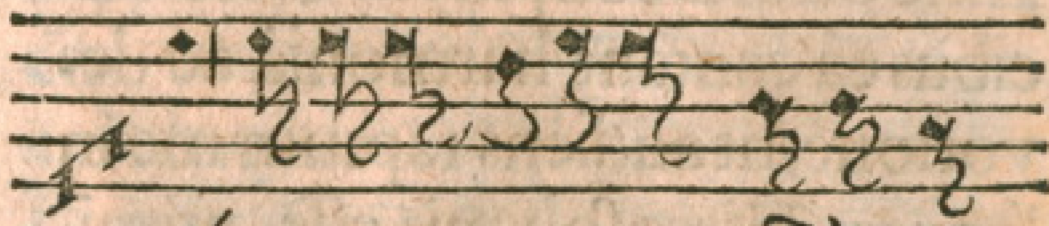
um Dei, ſacrorum Ruthenicorum ſimplicitati illachrymando, ex Symbolo Divorum Ambroſii & Auguſtini laudavi, inquiens: *Pleni ſunt cœli & terra Majeſtatis gloriæ tuæ!* Apponam hic, quibꝰ Sclavi ac Rutheni cantantes utuntur, notas Muſicas:

NOTÆ MUSICÆ RUTHENORUM.

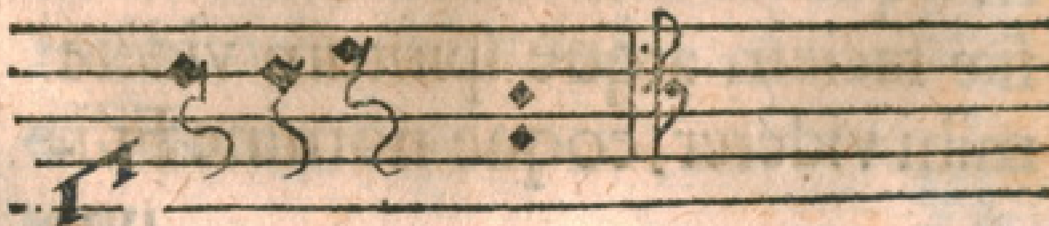

СлаваТебѣ Б҃же Нáш

слáва Тебѣ Б҃же Наш

SAnè, quando Pſalmi atq; Hymni harmonici in ſpiritu & veritate cantantur, fides piorum in amore FILII DEI usque adeò accenditur, ut unita ei fidelis anima Sponſa, extra ſe rapta, vitæ æternæ delicias ſentiat. Cujusmodi harmoniâ in Regiomontanis, Dantiſcanis, aliisque Eccleſiis auguſtioribus Cantilenæ ac Motetæ Sacræ antiquâ fide ac religione, autore Phonaſco clariſſimo Stobæo, dulciſſimè, tàm Latino quàm Germanico idiomate, ac ſpiritu verè devoto, reſonant; ſecus quidem, atque hodie Itali atque Galli, abjectis veterum Muſicorum *Orlandi di Laſſo, Prætorii, Vulpii, Hammerſchmidii* paulò tardiore, quem vocant, tactu gradientibus Motetis, quas religioſa Patrum noſtrorum gravitas atque ſpiritus verè Θεό-

πνευμα commendat, novâ & satis quidem levi arte numerisque celerrimis, ita in Ecclesiâ pipiunt, aut soluto in luxuriam & concusso cachinno boantes tremunt, ut ridere eos aut insanire voce solâ cantantes existimes haud injuriâ. Quâ vocis lasciviâ devotæ orantium fidelium mentes non impediuntur duntaxat in religione suâ, sed à Vero DEI spiritu atque laudibus impiè avocantur, ut non jam DEO, non CHRISTO gloriosæ ipsius gratiæ, sed Cantori Italo, aut Gallo laus artis Musicæ à vulgo in Ecclesia attribuatur. Non odio artis Musicæ, cujus ego studiosissimus cultor, inque omnibus Scholis, quibus Rector præfui quondam, auctor instantissimus fui; sed expertus, desultoriam Musicorum in certando levita-

tem

tem in Ecclesia fieri solitam damno. Non ferenda igitur est hæc in Ecclesiis Christianis tàm vesana Religionis profanatio. Quod si avorum nostrorum ruditas minimè probatur; ito, mi Phonasce, ad Græcos, in Dalmatiam, Sclavoniam, Bosniam, Mysiam, Russiam &c. &, quam tu homo levis fers susque deque, etiamque rides impiè, devotam Ecclesiæ primitivæ in laudibus DEI simplicitatem admirare atque edisce, quæ ignoras. Privatim verò vel ipsemet arte Musica tecum concertabo.

VII. CONCIONES Sacræ super Evangelia & Epistolas, aut textus sacri indifferentes in Urbibus Ruthenorum, perinde atque apud nos, non ea tamen frequentia, ad populum habentur. In pagis au-

tem & in oppidis tenuioribus Homiliæ Patrum diebus festis atque DOMINICIS prælegŭtur. Ubi eam in plebe Ruthenorū & Sclavonum, præsertim qui in finibus Hungariæ superioris agunt, adverti simplicitatem, ut, si Mysta sacer concionem in Ecclesia recitaret ex memoria, Rutheni eum mentiri existimarent, adeoque somnia & mendacia sua proponi sibi indignarentur. Si vero ipsis ex libro prælegeris homiliam, omnes te, aperto capite, manibusque complicatis, stantes vel bipennibus suis innixi, subindeque suspirantes, audient attentissimè.

VIII. Præterea tantâ REVERENTIA sacerdotes suos (Sclavonicè POP dicuntur) colunt, ut Angelorum vicem eos revereantur, dictoque ipsorum sint audientis-

entisſimi. Hinc etiam promiſcuos ſacerdotes, rarò aut nunquam nominibus propriis, ſemper autem ſummis ferè Pontificum titulis, Venerabiles, Deiferos, Sanctos, Patres, beatosque ſemper cernui atque humiles, ſalutant: ipſorum ſtudia & conciones ſunt illis cogitationes DEI. Conſenſum in aliquâ re, benedictionem: voluntatemque eorum vocant gratiam. Allocuturi Paſtores ſuos, rem ſuam ita exordiuntur: *Blogoslavv Oycze*, id eſt: Benedic mihi, ô Pater! Quæ formula implorandi à Sacerdote felix rerum auſpicium, veteri illi, DOMINE JUBE BENEDICERE, ferè eſt conſentanea. Tanti æſtimant Rutheni ſuos Præſules & Sacerdotes, qui tamen plerumque rudes ſcientiarum ac inertes, præſertim in Moſcovia, ſunt; ſecus ac

quidem apud nos quidam Politici malè feriati Paſtores animarum ſuarum vocant DOMINOS, quo titulo ipſos tacitè illudunt, eosque habent deſpicatui, ignari CHRISTUM omnia hæc opprobria in ſe tranſcripturum, atque olim ſeverè vindicaturum.

IX. Quemadmodum autem in rebus humanis Doctore Poëta:

Nihil eſt ab omni parte beatum:

Ita Eccleſia Græco-Ruthena Orientalis ſuos quoque eosque damnabiles errores fovet. Mali corvi malum ovum. Theologi Græco Rutheni falſo, atquè adeo malo nixi principio, ſolos ſe Orthodoxiæ nomine celebres atq; Canonicos gloriantur Chriſtianos. Namquè Salutis æternæ principium atquè auctoritatem MERITUM CHRISTI & ſimul merita Sancto-

ctorum ſuorũ conſtituunt: Item, præter CHRISTUM, Sanctos quoquè in patrocinium invocant, nec datur apud illos ad DEUM acceſſus, niſi, errore cùm Pontificiis communi, per Sanctos emortuos. Homines miſeri, dum nimio Patrum ſtudio tenentur, CHRISTUM æternitatis Patrem unicum ſalutis fontem, atque juratum DEO Mediatorem Pſal. 110. in Mundum introductum univerſum ſolenniter inauguratum, eumque ab Angelis adoratum, Pſal. 97. ℣. 7. Hebr. 1. ℣. 6. & laudatum Hiob. 38. ℣. 7. aut negligunt, aut partito cum Sanctis honore ejus, non toto eum animo colunt, nec cogitant, nõ eſſe præter JESUM CHRISTUM aliud honoris, aut ſalutis nomen Eſa. 42. ℣. 8. Act. 4. ut ſuprà monui. Hæc Sanctorum apud Græcos invoca-

tio ex Orationibus Panegyricis, Basilii, Nysseni & Nazianzeni sua traxit initia. Qui Patres, insigni in orando excellentes facundiâ, variis in concionando figuris Rhetoricis usi, jam velut superstites alloquebantur mortuos, jam eorum intercessiones expetebant. Atquè ita, quod Patres Græci studio faciebant eloquentiæ, rudioribus postea errandi exemplum præbuit: atq; ita nunc errorem hunc in Oriente & Occidente errãt strenuè.

X. Accusati verò de sua plus quam barbara Iconolatria excusant eam vehementer, docentquè se non colere statuas, sed sacras duntaxat Deiparæ, Apostolorum & sanctorum Patrum imagines, adeoquè hæc duo πρῶτα ψεῦδα principii loco adducunt. α. Solas statuas esse idola. β. Iconolatriam non

non eſſe idololatriam. Sanè conſtat ex Scriptoribus Eccleſiaſticis, fuiſſe olim in Eccleſia imagines: ſed teſte Epiphanio, non alius earundem fuit publicè privatimque uſus, quàm Hiſtoricus, Ethicus, & Politicus, qui uſus mox in abuſum adorationis & manifeſtam degeneravit Idololatriam. Hinc rudis Ruthenorum plebecula nonniſi ad imaginem orant, peccataque ſua fuſis lacrymis deplorantes imaginem Deiparæ Virginis ſubinde exoſculantur, utque ejus deprecatione veniam apud DEUM conſequantur, enixè eam, nec cernui duntaxat, ſed proſtrati omnino in terram id precantur. Interea de CHRISTI Merito aut Interceſſione altum ibi eſt ſilentium. Privatim verò ingreſſi domum, ante omnia Larem pictum (cujuscunq;

Divorum imagunculam) angulo parietum affixum, ſacræ Crucis ſigno ſeſe munientes, ternis vicibus ſalutant: quo Lare primùm ſalutato, poſtea Patrem Matremq́ue familias ac reliquos inquilinos aut hoſpites, Deum eis precatus propitium, demum appellat; quod ipſum domo excedens iterum facit. Imò nec in foro aut plateis viſam fortè imagunculam Ruthenus idiota inſalutatam præteribit. Qui lethalis Ruthenorum catarrhus ab Imperiali Irenes matris cùm Filio Conſtantino VI. in Oriente regnantis capite profluxit. Hæc enim mulier animi impotens, atq; altera Ieſabel ſuperſtitioſa, Anno Domini IↃ CC LXXXVII. in Concilio Nicæno II. quod Oecumenicum VII. alii VIII. fuiſſe volunt, per ſuos complices, inſtando de-

do decretum iſtud evicit : ſacras imagines non tantùm haberi poſſe ad uſum hiſtoricum, ſed etiam ex mandato divino neceſſarias in templis eſſe; imò venerandas, oſculandas, colendas, & adorandas, nec non cereis, ſuffitu & ſimilibus ceremoniis honorandas. Quod Græcorum decretum ſynodus ab Imperatore Carolo M. Francofurti ad Mœnum Anno Chriſti Iↄ CCXCIV. ex trecentis Epiſcopis coacta ita refutavit, ut, hiſtorico Imaginum uſu approbato, adoratio, exoſculatio, & ſalutatio earundem damnaretur, ſynodusque illa Nicæna II. Pſeudo ſynodus declarata, ex Conciliorum Oecumenicorum dignitate atque numero VII. eliminaretur. Et hinc illa Græco-Ruthenarum Eccleſiarum deliquia. Nec eſt, quod Idolola-

lolatriam usquè adeò excuſent; namquè ego in Moſcovia iter faciens αὐτόπτης comperi, quod plebecula Ruthenica eà ſit ruditate, ut imagines vivere, ſentire ac reſponſa quandoquè petentibus dare, perſuaſiſſimum habeat. Quod autem incertum, quo ſpiritu fiat.

Caput XV.

De ADMIRANDIS RUTHENORUM REBUS.

SUMMARIUM.

1. *Lingua Sclavonica ex matrice Hebræa enata.*
2. *Lingua Sclavonica inter Cardinales Linguas recenſenda.*
3. *Eadem eſt magno terrarum tractu ampliſſima.*
4. *Rutheni Boryſthenidæ docti & humaniores, Moſcovitæ verò barbari.*
5. *Roxolanorum in univerſum mutuus & ſincerus inter ſe affectus.*

I.In-

I.

INter alia Ruthenorum admiranda, poſt Sacra Eccleſiaſtica, occurrunt præ cæteris Linguæ ipſorum Ruthena & Sclavonica: quæ inter ſe Dialecto tanquam filia à Matre ſuâ differunt. Etenim Lingua Sclavonica eſt mater (derivata ab Origine ſeu Radice ſua HEBRÆA) Ruthenicæ, Polonicæ, Vandalicæ, Moſcoviticæ, Bohemicæ, Croaticæ, Illyricæ, nec non Bulgarorum Walachorum &c. quæ omnes, è Matrice Sclavonicà tanquam à lingua ſua cardinali, enatæ, filiales dicuntur; inter ſe tamen, ut ſunt rerum viciſſitudines, nonnihil differentes. Nihilominùs Biblia Veteris & Novi Teſtamenti, nec non Rituale ſive 'ΕΥΧΟΛΟΓΙΟΝ (Ruthenis *Trebnik* dicitur) aliique Libri Sacri paſſim in templis leguntur publicè & privatim. Mater autem hæc SCLAVONICA à prima omnium linguarum radice HEBRÆA palam, ut jam dixi, derivata eſt.

II. Et hæc ſunto duo in Sclavonica lingua admiranda. Primum eſt, quod longè lateque per Europam diffuſa ſit. Cogita, quæſo Lector, & metire per tot

gen-

gentes linguæ istius amplitudinem, à Mari Adriatico per Illyricum, Dalmatiam, Traciam, Bulgariam, &. nunc regno Astracam à Magno Duce Moscoviæ occupato, ultrà Mare Caspium sese porrigentem. Scande porrò gradus latitudinis ejus in Meridiano ab ipsa Constantinopoli, ubi hæc lingua, & in Aula quidem Imperatoris Turcarum, promiscua est, per tractum Borysthenis, totamque Moscoviam, usque ad Mare Deucaleonium, experieris, videbis, & miraberis, quemadmodum Deus benedictus & gloriosus, tot gentes, tanto Europæ & Asiæ intervallo, ac diversitate inter se dissidentes, sub unitate & linguæ Sclavonicæ, & Fidei Græco-Ruthenicæ congregavit, atque univit, qui nexus, & communio, paucissimis Russorum, qui à Patriarchâ Constantinopolitano secessu facto ad Romanum Pontificem hoc seculo defecere, exceptis, adhuc inter eos durat.

III. Alterum est Mysterium, quod Sclavonica lingua Hebraicè etiam loquitur. Quis mortalium hoc credidisset unquam, Russos & Polonos in sua vernacula

cula hebraizare, qui à lingua illa abhorrent omninò, ut videre Polonum aut Ruſſum Hebræum, avem te toto orbe rariſſimam videre meritò dixeris? Ego autem, Biblia Hebræa, cum cura legendo, attonitus myſterio, obſervavi, idioma Sclavono-Polonicum in vocabulis multis, non coactè aut per literarum μετάθεσιν duntaxat, ſed & materialiter (cum Philoſophis loquor) in ipſis literis radicalibus, & formaliter quoad ſenſum eundẽ vel ſignificationem cognatam, deprehendi; quæ, ſi Deus vitam conceſſerit, ex accuratiore Prophetarum lectione (eo usque enim animo voces Sclavono-Polonicas inquirendi hactenus perveni) plura me annotaturum, atque in lucem publicam edituturum polliceor. Quod ſi Harmonia quatuor linguarum Cardinalium, auctore Clariſſimo GEORGIO CRUCIGERO, ſtupenda nobis eſt; utique, ſi ex Hebræa matrice minimum ducenta Sclavonum & Polonorum vocabula derivavero, non minus erit Lectori linguarum induſtrio miraculum. Interea aliquot duntaxat voces Sclavono-Sarmaticas ex Hebræis

matri-

matricibus, ceu ex communi linguarum fonte, derivabo; & quidem primò vocabula nonnulla, quæ Poloni cum aliis linguis, ex communi omnium linguarum fonte Hebræo derivant, hic paucis præmittam:

VOCABULA COMMUNIA.

מוֹר, Myrrha. Polonicè, Myrra.

אֲהָלוֹת Aloë. Polon. Aloë.

אֵזוֹב Hyſſopus. Polon. Yſſop, vel diminutivè. Yſopek.

שַׂק, Saccus. Sclavonicè Sſak, cauda retis. Polon. nievvod.

סַפִּר Sapphyrus. Pol. Szafir. & id genus plura alia.

Vocabula ſingularia Sclavonica & Polonica ex radicibus Hebræis derivata.

אב Latinè Pater: Syriacè, Abba: Arabico-Turcico idiomate, Babam: Polonicum *Bábá*, mulier annoſa, Cognatâ ſignificatione.

אוּלָם porticus. Unde Sclavono-Polonicum *ulicá*, platea, & *uliczny ganek*, porticus foras in plateam porrectus. Hinc Lithuanicum verbum *ulam*,

ulam, uláe, hoc est, deambulo, ich spatzire.

אָמַן nutrivit. Unde Polonicum *mámká*, nutrix.

בּוּחַ eructare. Polon. *bucham*, *wybucham*, eructo.

בּוֹל palleo. Sclavonicè *bol*, morbus pallidus, dolor. Unde Adjectivum Sclavon. *bolny*, Polon. *bolesny*, æger quasi dolorosus.

בּוּץ byssus. Polon. *bisior*.

גָּלָה retexit se. Polonicum inde *gole* & *goly*, nudus.

גָּרָה miscuit litem. Unde Polonicum nomen *ogar*, quod est canis sagax cum feris litigans.

גַּלְגַּל rota. Polonis & Sclavonibus per cognatum k, dicitur *Kolo*, Eccles. 12. v. 6.

גּוֹי gens. Unde Polonicum *gaj*, lucus gentilis seu paganus, quia cum gentilibus gojim, olim sacrificabant Poloni iidem gentiles in lucis, quos *gáje* vocabant.

דֶּלֶת ostium, janua, porta, à radice דָּלַל attenuavit. Unde Polon.

cum *dyl, dyle, dylowáne drzwi, wrotá.*

דֶּרֶךְ via. Sclavonicè doroha. Polonicè *drogá.*

דּוֹד amor, vel patruus. Sclavonicè *Diad.* Polonicè *Dziad.* Item à דוד venit vox *dudy*, hoc eſt, tibia ruſticorum utricularis: & *Duda* utricularius: item *dudek* upupa, metaphoricè homo ſimplex.

דּוּם ſiluit, obmutuit. Hinc Polonicum *dumá*, quaſi ſilens & latens ſuperbia.

הוֹר mons. Sclavonicum *horá*. Polonicum *gorá.*

הֲלָלָה inſania. Poloni luxuriantes plerumque ad inſaniam hac voce homines & bruta incitare ſolent. Sed forſan hoc aliis etiam lingvis commune eſt.

זַרְזִיר equus accinctus ad prælium, Prov. 30. v. 31. Polonicè *rzác*, hinnire, *kóń rza*, equus hinnit.

חָמַר æſtuare, ardere. Polon. *komin*, caminus. Cognatum.

כַּד hydria. Latinè cadus. Polon. *klodá.*

כָּרַע incurvavit ſe Polon. *kurczyl ſie*, Geneſ. 49. v. 9. Sclavon. *koricſia.* unde

Polon.

Polon. *korze ſie* : & nomen *pokorá*, hoc eſt, cernua ſeu curva humilitas.

לָבִיא Leo immanis. Polon. *Lew*.

לֵב cor. Sclav. *Lubo*. *Polon*. *lubie*, ex corde volo, *luboſc* concupiſcentia.

לֹג menſura, lagena. Polon. *lagiew*, quod idem ſignificat.

מוֹט motus. Polonicum inde *motam*, fila è fuſo ducta ordino. Unde *motowidlo*.

מוֹהֵל, circumciſor. Unde Sclavono-Tartaricum. Item *matam* circumago, præſtigior. *motá*, hoc eſt, ſacerdos circumcidens & ſimul orans.

מָסַךְ miſcuit. Polon. *mieſzam* i.e. miſceo.

מָשַׁח unxit. Polon. *mázác*, ungere. Unde nomen *Pomáránіec*, unctus, Meſſias.

מוּם macula. Unde Polon. *mamie kogo*, faſcino.

מְלוּנָה tugurium, Polon. *mlyn*, id eſt caſa molaris.

מָצָא invenit. Unde Polon. *mácam*, in eſt, palpando aliquid invenio.

מִשְׁלֵי Proverbia. Polon. & Sclavon. *mysli* cogitationes.

נָשַׁק oſculatus eſt. Unde Poloni à Judæis, נָשַׁק acceperunt, ex temerè pronuntiando puerum delicatulum

vocant Jáſiek, quaſi Johannulus deoſculandus.

נָוֶה decora. Polonicè *nowa*, *nowy*, novus, recens: nam omne novum eſt plerumque decorum.

נָשָׂא portavit. Polon. *noſre*, *nioſe*, *noſic*.

נִין filius. Unde priſca vox Sclavonica *Náno*, *nánko*, hoc eſt Pater filiator, ſive Pater filiorum, cui opponitur Pater improlis, ſive ſine filiis.

סַבָּל bajulus. Polonicè *ſzáblá*, acinacis, ein Sebel/ eò quod è balteo dependens è latere geſtetur.

עֲנָק kanak, torques. Unde Polonis *kának*, idem ſignificans, nempe torquem aureum.

פתה & פתח aperuit. Polonis per metatheſin literarum ח & פ *otwieram* aperio. Item *Pátent* hoc eſt, literæ apertæ ſeu patentes.

פַּטִּישׁ malleus percutiens. Unde Græcum πατάσσω percutio & Sclavonicum *pátok*, baculus feriens, quo in Moſcovia damnati à judice publicè fuſtigantur

צאצאים pueri. Polonis *cycownicy*, *cycownik*,

cowník, infantes lactantes, aut pueri per opprobrium quasi mammarii ob mollitiem, aut, quod puerile quidpiam designaverint, dicti.

קָלַל maledixit. Sclavonicè & ex Sclavonica matrice Polon. *klac*. Unde nomen קְלָלָה *klatwá* Maledictio, execratio vel Excommunicatio Ecclesiastica.

קָרוּעַ scindere. Polonicè *kráje*. scindo Eccles. 3. v. 7. à radice קָרַע scidit, rupit.

קָרַב appropinquavit. Unde Polonis *krewny*, ptopinquus sanguine, sive consanguineus.

קוֹמָתוֹ altitudo (statura) ejus. *Polon. chomato* id est helcium, quod alto equi collo inditur, 1. Reg. 6. v. 20. Cantic. 7. v. 7. à radice קוּם stetit.

קָשַׁר ligavit. Polonicum inde nomen kosz, id est corbis plicatus. Item *kászerz*, id est, reticulum colligatum.

רִיב jurgium, rixa. Hinc Polonicum *rwác sie zkim* & *rwánie*.

רָסַס aspersit. Unde Polonis *rosá*: &

רְסִסֵי־לַיְלָה aspersiones noctis, Polonicè *rosá nocna.*

שָׂדֶה ager. Unde Polonis verbum radicale *sádze co*, insero aliquid: & derivativum *sad*, pomarium, sive ager arboribus fructiferis abundans, quales olim in Palæstina fuisse historia sacra testis. Similes agri hodie in Alsatia, Palatinatu aliisque pluribus in locis extant, si modo hac tantâ bellorum tempestate ibidem adhuc extant.

שִׁלְטוֹן imperium. Unde Arabico-Turcicum SULTAN, hoc est Imperator. E qua matrice enatum est Polonicum *Szoltys*, id est, præfectus rusticorum.

תָּמָר palma. Polon. *Támáryszek*, palma Tamarix seu myrice, eò quod folia tamaricis foliis palmæ fere similia sint.

תָּמַךְ sustentavit, sustinuit. Unde Polonis *Támá*, agger, seu moles fluctibus objecta: & verbum *támuje*, sustineo aquam aggeribus.

Et hæc sunt, Lector benevole, vocabula Polonica singularia, quorum radices in Sancta Hebræorum lingua hactenus observavi, numero quinquaginta unum. Unum dico

dico supra numerum quinquagenarium : ut scias, plura mihi in promptu esse ; quæ, ut supra dixi, simul atq; me DOMINUS ab exilio ad aliam Ecclesiam revocaverit, è sacris Bibliis excerpta, sub titulo HEBRAISMI SCLAVONO-POLONICI, in usum publicum edere non intermittam.

III. Tertium est, quod Cardinalis hæc Lingua Sclavonica ab initiis suis Dialecto immutabili eadem hactenùs permanserit, cum aliæ Linguæ hodie ferè singulo decennio sua patiantur deliquia, sesèque in dies magis atque magis expoliant, quod ipsum in idiomate Germanico, Gallico, Polonico à Sclavonâ matre temere degenerante (hâc de re CNAPIUS in præfatione Dictionarii Polonico, Græco Latini multis gravissimè queritur) aliisque Linguis palàm observatur.

V. Rutheni Borysthenidæ MORIBUS elegantiores sunt, utpote, qui in scholâ artibus humanioribus passim fideliter emolliuntur: quare ergà exteros humaniores paulò sunt, eosque benigne habent. Ast Moscovitæ per quam barbari, præter superbiam atque avaritiam sordidam, nec leges humanitatis, nec morum civilitatem norunt. Hinc Legati Magni Ducis Moscoviæ, apud exteros Principes, ob fastum stolidum moresq; sordidos aliis sunt nausea, aliis ludibrium, à plerisque autem porci Russiaci, etiã in faciem audire coguntur. Quo nomine auctor INDIFFERENS Vir Clariss. in Floro Polon. in eos gravissimè invehitur. Causa crassi eorum fastus est, quod solos se homines ingenuos ac præ cæteris nationibus generosiores putant, quemadmodum in religione solos se Christianos, eosque orthodoxiæ nomine cœlo terraque celeberrimos, cœteras autem Christianorum gentes ut profanas aversantur, & à templis suis arcent, qui homines tamen natura servi, nataque Dominis suis mancipia, à superstitione sua, puerorum instar, tenentur captivi.

VI. Et quia Rutheni duntaxat sibi suisq; affectum & benevolentiam omnem debere se arbitrantur, hinc inter eos tituli fratrum & sororum, votaque Christi gratiam & amorem spirantiã, ultrò citroque commeant. Obviam,

enim

enim ſibi facti hâc ſeſe formulâ affantur: *Boh na pomoc!* id eſt, Deus te adjuvet! *Kak tebe* χρίστος *mituje?* Hoc eſt, num tibi Chriſtus eſt propitius? Cui alter, *TAK pomalenku*, ſic mediocriter, reſpondet. Credunt enim, CHRISTO ſibi propitio, omnia ex animi fluere ſententia, qua de re ſentiunt rectiſſimè. Feriis verò Natalium CHRISTI vel Paſchalibus, Deum immortalem, quæ gaudia ſonant? quæ gratulationes audiuntur? quæ oſcula, & munera inter eos commeant. Non audies in templis, per plateas & domos Paſchali tempore aliud, præterquam ſalutationem hanc, e.g. *Frater Baſili, ſurrexit CHRISTUS hodie.* Cui alter: *Ita eſt, verè ſurrexit CHRISTUS Dominus, mi Frater Artomi.* Utinam nos Germani ab iis, quos civitas noſtra in cenſu barbarorum habet, Charitatis Chriſtianæ diſcamus ſinceritatem.

VII. Sed nec iſtud in leviori eſſe miraculorum cenſu debet, quod in Ruſſia & in Moſcoviæ quidem civitatibus (ſedem magni Ducis MOSCOVIAM excipio) nulla fere officina Apothecaria, nullus Chirurgus, nullus denique ſit Medicus, qui frequentiſſimis iisque diuturnis jejuniis emaciatum corpus reficiant, aut attenuatam ipſorum valetudinem corrigant, & tamen nihilominus valetudine utuntur promiſcuè proſperrima. Quisque ſibi æger & medicus eſt, piper aut vinum ſublimatum deficienti ſtomacho medetur. Si convaleſcunt fortè, felices ſe prædicant; ſin minùs, fato intereunt certiſſimo. Sed hâc de re Olearius in Itinere Perſico, pluribus legi poteſt.

FINIS

ἈΜΗΝ. Ἡ Εὐλογία, καὶ ἡ δόξα, καὶ ἡ Σοφία, ἡ σωτηρία, ἡ ἐυχαριστία, καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ ἰσχὺς

ΙΗΣΟΥ͂ ΧΡΙΣΤΩ͂

εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

ἈΜΉΝ.

IBUS.

a pomoc!
je ? Hoc
r , *TAK*
unt enim,
e senten-
Natalium
em , quæ
quæ oscu-
s in tem-
iud, præ-
li , surre-
surrexit
tinam nos
rbarorum
ritatem.
rum censu
civitati-
excipio)
gus, nul-
sque diu-
attenua-
nihilomi-
a. Quis-
sublima-
valescunt
tereunt
ti-

ία , ἢ σω-
δύνα-.

SERTUM DEIPARÆ VIRGINI Sacrum, cuius flores stellæ sunt sertæ in quibus nomina Abbatum & Archimandritarum á primis auctoribus ANTONOI & THEODOSIO, tanquam á Sole & Luna Ordine inscripta, in templo eiusdem Deiparæ Crypto Kijoviensi, extant.

Qui numerat multitudinem Stellarum et omnes nomine suo vocat, Psal. 147.

Et multiplicabo semen tuum ut stellas.

1 Barlaam
2 Stephan
3 Nikon
4 Iohan
5 Theoktist
6 Proch[or]on
7 Timotheus
8 Piminus
9 Akindius
10 Polycarpus
11 Basilius
12 Theodosius
13 Agapetus
14 Seraphion
15 Agapetus
16 Ioan
17 Azaria
18 Barson
19 David
20 Abraham
21 Nikolaus
22 Ignatius
23 Macarius
Nikiph[or]
ΜΡ ΘΥ
SICUT LUNA THEODOSIUS
SICUT SOL ANTONIUS
25 Ioan
26 Iosaphat
28 Philaretus
29 Silvester
30 Basianus
31 Bassianus
32 Theodosius
33 Ionas
34 Ioan
35 Gregorius
36 Ioakim
37 Ignatius
38 Makarius
Silvester
39 Barlaam
41 Antonius
42 Iouas
43 Nicandor
44 Petrus
Iosephus
45 Genadius
46 Meletius
47 Nikiphor
48 Eliseus
Hilarion
Innocenti Giziel
49 Zacharias
50 Petrus Mohila

Omnes isti in generationibus suis gloriam adepti sunt, & in diebus suis habentur in laudibus. Syr. 44.

AMHN.

